

130
12
260
130
4/1560
130
1300
1300
4
1300
4
4000

30,000

3,000
4,000
10,000

SOLDATENBOEKJE

DOOR

H. HELMER C.SsR.

Aalmoezenier

SOLDATENBOEKJE

DOOR

H. HELMER C.S.S.R.

Aalmoezenier

VERANTWOORDING

Tussen „Soldatenhoekje” zoals ze los en „Soldatenboekje” zoals deze hoofdstukjes gebundeld heten, is maar één letter verschil.

Maar één letter kan veel doen! Of je b.v. op een doodlopende- of op een dóorlopende weg bent, scheelt nogal wat.

Elke soldaat, vooral in Indië, loopt op Godsdienstig gebied gevaar dat hij van zijn doorlopende weg naar God op de doodlopende weg van oppervlakkigheid, onwetendheid en onverschilligheid terecht komt.

Dit boekje wil een bescheiden hulpmiddel zijn om je voor dat gevaar te behoeden; bij niet-katholieken kan het misschien enkele misverstanden en vooroordelen weg nemen en zo de kameraadschappelijke omgang met Katholieken nóg beter maken dan ze, goddank, al is.

H. HELMER C^{ss}R, Aalmoezenier.
Soendaweg 1, Batavia C.

Nihilobstat
W. NOLET
libr. cens.
A' dam 6 Juni 1948.

Imprimatur
CH. DONKER C. ss. R.
Sup. prov.
Amsterdam, 1 Mei 1948.

Een Askruisje en nog wat.

Het gebeurde op een troepentransportschip.

De sergeant van de week zegt tot een soldaat: „Je voorhoofd is vuil, ga je opnieuw wassen.”

Vlot komt het antwoord: „Pardon sergeant, dat is het askruisje, dat we zopas hebben gekregen; het is Aswoensdag voor de Katholieken.”

Oh, neem me niet kwalijk, dan heb ik niets gezegd.”

Een tien voor die sergeant. Als niet-katholiek snapte hij er niets van; het zou een koud kunstje voor hem geweest zijn die jongen uit te buffelen en nog gemakkelijker om de zaak belachelijk te maken. Maar de man eerbiedigde wat hij niet begreep en wilde een ander niet kwetsen in hetgeen voor die ander wellicht waarde had.

Goddank is dat geen uitzondering. Vooral hier in Indië hebben Katholieken en niet-Katholieken zoveel belangen en moeilijkheden gemeen, dat we geen tijd en geen zin hebben om elkaar het leven onaangenaam te maken met twisten en spotterij over Godsdienst en godsdienstige praktijken.

Maar als die sergeant nu eens gevraagd had: „Wat betekent dat eigenlijk? Wat bedoelen jullie daarmee? Zou die soldaat dan een behoorlijk antwoord hebben gegeven? En mannen, zeg nu eens eerlijk, zouden jullie dat allemaal kunnen?

Zo hebben wij, Katholieken, veel godsdienstige praktijken, die op niet-Katholieken soms een vreemde indruk maken; daarbij komt dat sommige Katholieken ze wel, anderen ze niet beoefenen en toch goed Katholiek zijn. Naast de verplichte oefeningen bestaan er namelijk ook vrije devoties.

Nu wou ik in dit soldatenboekje jullie wat komen vertellen over de meest voorkomende Katholieke praktijken, b.v. Askruisje, medaille, rozenhoedje, nuchter blijven voor de H. Communie, het ongetrouwd blijven van priesters, bedienen, dispensatie, bedevaarten, kruisteken, Eerste Vrijdag, verschil tussen kapelaans en paters, enz.

Natuurlijk hoeven jullie geen Godgeleerden te worden, maar het zal toch goed zijn, je geheugen eens op te frissen over zulke dingen; goed voor jezelf en goed voor niet-Katholieke meerderen en kameraden; behalve ouderwetse oud-bakken anti-papisten, staan de meesten tegenwoordig heel welwillend tegenover ons geloof en onze praktijken, maar hebben dan ook een soort recht te weten wat daarvan de betekenis is.

Dit boekje wil je op weg helpen om hun dan antwoord te geven. Zit je nog ergens mee vast, vraag je Aalmoezenier.

Dus onthoud goed: We geven in dit boekje geen eigenlijke verdediging, maar rustige uitleg.

Ga er in 's hemelsnaam niet over kibbelen; er is al ruzie genoeg in de wereld.

Over een schoon kind en vuil waswater.

Dat verhaal nooit gehoord?

Een kindermisje moest eens een baby wassen die zich erg vuil gemaakt had; dat komt in de beste families voor!

Maar toen het kind schoon was, was het water in de tobbe vuil en zonder

het kind er uit te halen, keerde het meisje de tobbe om en gooide met het waswater ook het kind weg.

— „Dat was dom, maar wat heeft dat verhaal in het soldatenboekje te maken? U zou ons een en ander vertellen over as-kruisje en andere Katholieke gebruiken; dan zouden we daarover onze niet-katholieke kameraden inlichten, als zij erom vragen?”

Precies, maar eerst een opmerking over al die gebruiken in het algemeen. Onthoud die opmerking extra goed, ze zal je dikwijls te pas komen in gesprekken met niet-katholieken en je zult dikwijls meemaken, dat mensen met de beste bedoeling maar in oppervlakkigheid en domheid van bepaalde gebruiken misbruik maken. Dat ze b.v. denken: als ik met As-Woensdag maar een as-kruisje gehaald heb, kan ik heel de verdere Vastentijd aan mijn laars lappen! Of: als ik maar een medaille draag, kan ik er verder op los leven, dan kom ik toch wel in de hemel!

Dat is natuurlijk dom; net zo dom als een jongen die denkt: Als ik het portret van mijn meisje maar bij me draag, kan ik met andere meisjes op stap gaan en doen wat ik wil!

Maar even dom is het, omwille van het misbruik dat ergens van gemaakt wordt, dat ding of dat gebruik zelf af te schaffen. Dat noemen ze: mèt het vuile waswater ook het kind weggooien! Stel je voor, dat je moeder dat met jou ook gedaan had! Dan had het leger een dappere soldaat minder gehad en had je nooit het geluk gehad naar Indië te mogen komen!!!....

De puntjes die achter de uitroepetekens staan (als de zetter ze tenminste niet vergeet!) heten gedachte-puntjes; dat wil zeggen: de lezer wordt verondersteld over het voorafgaande na te denken. Wat jullie over dat „geluk” denken, kan ik wel raden, maar daar gaat het nou niet over.

Uitroepetekens, vraagtekens, gedachte-puntjes en dergelijke dingen zijn uiterlijke tekens, die op iets innerlijks wijzen; een uitroepeteke b.v. wijst op verwondering, verbazing, of op iets wat bijzondere aandacht verdient; een vraagteken betekent dat je iets weten wil.

We zijn nu eenmaal gewend om wat we van binnen denken of voelen ook tot uiting te brengen. Als je kameraad je een cigaret geeft waar je juist naar snakke, omdat de jouwe op zijn, dan brom je zo iets van: dank je, of merci! Geeft je kameraad je een flinke klap op je rug, die lelijk verbrand is, dan zeg je, nou ja, je weet wel wat je dan zegt!

Heel ons leven dóór geven we op een of andere manier uiting aan wat er innerlijk in ons omgaat. Het innerlijk is hoofdzaak, maar het uiterlijke hoort er bij; als wij maar zorgen dat het uiterlijk geen hoofdzaak wordt.

Als moeder jarig is, wensen wij haar van harte geluk; we moeten dat werkelijk menen, en dat doen we ook. Maar al weet en begrijpt moeder dat, ze zit toch met ongeduld te wachten op de verjaringsbrief van haar jongen, waarin dat nog eens uitdrukkelijk geschreven wordt.

Geen jongen zal dat nalaten en zich later verontschuldigen: „Het spreekt toch vanzelf dat ik U geluk wens! Dat doe ik van binnen; waarom moet ik dat ook nog zeggen of schrijven?”

Zo is ook in ons godsdienstig leven het inwendige hoofdzaak, maar het moet zich ook uiterlijk tonen. Tijdens de Protestantse Hervorming waren er daarbij veel misbruiken ingeslopen; jammer genoeg heeft men toen met het vuile waswater ook het kind weggegooid. De Katholieke Hervorming op het Concilie van Trente heeft het vuile waswater weggegooid, maar het kind behouden.

Over dat kind, dat wil zeggen over de verschillende gebruiken afzonderlijk, gaan de volgende hoofdstukjes.

Daar is dan eerst het Askruisje!

Heel bescheiden dient het zich aan, net zo bescheiden als het zich op het voorhoofd vertoont, dikwijls meer as dan kruisje! Hoe oud of het al is? Als bestrooiing met as is het al heel oud; in het Oude Testament was dat al een uiterlijk teken dat men zich schuldig voelde, hetzij aan een bepaalde zonde, hetzij in het algemeen.

Waarom dat schuldbewustzijn speciaal te uiten door bestrooiing met as? Daarvoor moeten we nog verder terug, helemaal naar het aards Paradijs. Door hun zonden verloren de eerste mensen niet alleen het leven der genade, maar ook de gave der onsterfelijkheid. Dit laatste werd hun aangekondigd door de woorden: „Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.” Daarmee legde God zelf het verband tussen dood en zonde, en was meteen het symbool van de dood, de as, het aangewezen symbool voor zonde-bewustzijn.

In de eerste Christentijd bestrooide de Bisschop het hoofd dergenen die openbaar boete moesten doen in de boete- of vastentijd, met as. In de loop der eeuwen werd die openbare boetedoening veranderd in particuliere, maar de gewoonte bleef om zowel de boetelingen als de andere gelovigen met as te bestrooien.

In het begin der elfde eeuw werd zulks door Paus Urbanus II voorgeschreven voor alle geestelijken en leken. Toen ontving men de as barrevoets, wat op zich al voor velen een teken van vernedering en schuldbewustzijn was.

Waarom de as in de vorm van een kruis wordt uitgestrooid, zul je wel begripen. Aan het Kruis hebben we alle geluk te danken, voor tijd en eeuwigheid, aan het Kruis heeft Christus onze zonden uitgeboet, in het Kruis is alle heil; wat wonder, dat de toepassing van de Kruisgenade bijna altijd met een kruis-teken gegeven wordt. Ook de woorden die de priester spreekt bij het geven van het askruisje spreken voor zichzelf: „Gedenk, o mens, dat gij stof zijt en tot stof zult wederkeren.”

Ja, het is soms moeilijk te geloven, maar je stevige body, waar je misschien zo trots op bent, zal eens niets anders zijn dan wat stof en as. Stom, om terwille van dat beetje as je ziel en zaligheid op te offeren. Doe dat nooit of, als het gebeurd is, herstel het! Dat is de gedachte, die de Kerk ons door de toediening van het as-kruisje wil bijbrengen. Je vindt de gedachte fijn uitgewerkt in de gebeden, waarmee de priester de as (verbrande palmen van het vorig jaar) zegent.

„Laten wij bidden. Almachtige, eeuwige God, spaar de boetvaardigen, wees degenen die tot U smeken genadig; en gelief Uw heilige Engel te zenden uit de hemelen, om deze as te zegenen en te heiligen, opdat zij een heilzaam geneesmiddel weze voor allen, die Uw Naam met ootmoedigheid aanroepen, en zich zelven in alle oprechtheid van hunne misdaden beschuldigen, die voor het aanschijn van Uw goddelijke barmhartigheid hunne zonden bewenen en Uwe grote goedheid nederig en dringend afsmecken; en verleen door de aanroeping van Uw heilige Naam, dat alwie tot uitboeting hunner zonden met deze as bestrooid worden, gezondheid van lichaam en bescherming der ziel verwerven. Door Christus, onze Heer. Amen.

Laten wij bidden. God, die niet de dood wilt der zondaars, maar hunne boetvaardigheid; zie genadig neer op de zwakheid van onze menselijke natuur; en gelief deze as, welke wij ten teken van vernedering en om vergiffenis te verwerven, op onze hoofden zullen strooien, in Uwe goedheid te zegenen; opdat wij, die erkennen stof te zijn, en tot straf onzer boosheid tot stof te zullen wederkeren, vergiffenis van alle zonden en de beloning, aan de boetvaardigen beloofd, door Uwe barmhartigheid verdienen te verwerven. Door Christus, onze Heer. Amen.

Laten wij bidden. God, die U door vernedering laat bewegen en door boete

verzoenen: neig het oor Uwer barmhartigheid naar onze gebeden; en stort over de hoofden Uwer dienaren, met deze as bestrooid, genadig de gratie Uwer zegening uit: opdat gij hen met de geest van vermorzeling moogt vervullen en hun alles schenken, wat zij billijkerwijze verlangen; en hun het geschonkene immer en ten volle moogt doen genieten. Door Christus, onze Heer. Amen.

Laten wij bidden. Almachtige, eeuwige God, die aan de Ninivieten, toen zij in zak en asse boete deden, de genade der vergiffenis hebt geschonken: verleen genadig, dat wij hen uitwendig zodanig navolgen mogen, dat wij met hen vergiffenis kunnen verwerven. Door onzen Heer Jezus Christus, Uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid des Heiligen Geestes God door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Tenslotte: om ons voor louter uitwendigheid te behoeden, herinnert ons de Kerk in het Evangelie van de Aswoensdag-mis aan Christus' vermaning, om altijd de hoofd-waarde te hechten aan de innerlijke gesteldheid, in dit geval de inwendige boetvaardigheid.

Voor dat laatste hoef je trouwens niet tot Aswoensdag te wachten, hoor!

Het Kruisteken.

Als er bij gemeenschappelijk eten stilte gevraagd wordt voor gelegenheid tot bidden, splitsen de etenden zich meestal in drie groepen. De ene groep blijft rustig zitten kijken en doet niets; anderen buigen het hoofd en (of) vouwen de handen in gebed; de derde groep maakt vóór en na dat gebed een kruisteken. Daarmee zijn deze laatsten meteen „getekend” als Katholiek.

Het is vreemd en jammer, dat veel katholieken die overigens behoorlijk katholiek leven, zich min of meer schamen om dat kruisteken te maken in gezelschap van niet-katholieken. Ze weten wel en berusten er in, dat ze als katholiek bekend staan, maar om anderen daaraan voortdurend te herinneren, dat vinden ze teveel gevraagd, daarvoor generen ze zich.

Of dat zonde is? Ik zou het eerder lafheid en domheid noemen.

Door het kruisteken belijden wij ons geloof in den Drie-enen God en in onze verlossing door de kruisdood van Christus.

Natuurlijk moeten we met dat geloof niet de hele dag te koop lopen, evenmin de hele dag dóór kruistekens maken. Maar dat kruisteken maken voor en na ons gebed is een zo oude en algemeen verspreide gewoonte, dat het zelfs niet-katholieken opvalt, als wij het niet doen. „Aalmoezenier, hoe zit dat? Die of die is toch katholiek maar ik zie hem nooit een kruisteken maken?”

Ja, wat moet je dan antwoorden? Meestal zeg ik: vraag het hem zelf maar! en dat heeft al eens geholpen ook.

Voor al tegenwoordig en vooral in het leger zal er maar heel weinig gespot of gelachen worden als we het kruisteken maken.

En zou dat eens gebeuren, is het niet laf, om het daarom na te laten?

Maar bovenal is het een domheid, zich te schamen voor ons geloof. Vraag je aalmoezenier eens om je te laten lezen of voor te lezen het elfde hoofdstuk van Paulus' brief aan de Hebreëën. Hij geeft daar een wonderschone opsomming van wat zoveel helden en heldinnen vanaf het begin der wereld af juist door hun geloof hebben gepresteerd. Ik kan de bekoring niet weerstaan om er het laatste deel van over te schrijven.

„En wat zal ik nog zeggen? De tijd zou me ontbreken zo ik verhalen ging van Gedeon, Barak, Samson, Jephthe, David, Samuel en de Profeten.

Door het geloof hebben zij koninkrijken overweldigd, gerechtigheid uitgeoefend, beloften zien vervullen, leeuwenmuilen gestopt; hebben zij het geweld van het vuur geblust, de scherpte van het zwaard kunnen ontgaan, nieuwe krachten na zwakheid bekomen, sterkte ontvangen in de strijd, heerscharen van vreemden doen wijken. Vrouwen ontvingen haar doden door opstanding terug. Anderen lieten zich folteren en namen de vrijspraak niet aan om een betere opstanding te bekomen. Anderen weer leden bespottung en geseling, boeien zelfs en gevangenis: zij werden gestenigd, door midden gezaagd, op de pijnbank beproefd, door het moordend zwaard gedood. Zij zwierven rond in schapenvachten en geitenvellen, verlaten, verdrukt, en mishandeld; de wereld was hunner niet waardig: dus doolden ze rond in woestijnen en bergen, spelonken en holen.

En toch heeft geen van hen de belofte in vervulling zien gaan tijdens hun leven, ofschoon zij om hun geloof met ere worden vermeld. Want God had voor ons iets beters voorzien, opdat zij niet zonder ons tot verheerlijking zouden komen.

Welaan dan, omringd door zulk een volk van getuigen, laten we iedere belemmering en hinder van zonde wegwerpen van ons, en dan met volharding de wedloop beginnen, die voor ons ligt, het oog gevestigd op Jezus, aanvang en einde van het geloof." Hebr. XI 32 — XII 2.

Zo dacht Paulus over ons geloof. Is het dan geen lafheid en domheid, zich te schamen voor ons geloof en voor het kruisteken, waardoor wij dat geloof belijden?

„Plichtdoend Katholiek”.

't Is triestig en typerend voor veler oppervlakkigheid, dat zij onder plichtdoend katholiek iemand verstaan, die 's Zondags meestal in de kerk komt en zijn Pasen houdt. Alsof dat eigenlijk de plichten van een Katholiek zijn!

Voor de administratie moge die term waarde hebben, — voor behoorlijk begrip van ons katholiek geloof is zij misleidend! Een goed katholiek zal zo veel mogelijk ook de plichten van Zondagsmis en Paascommunie onderhouden, maar niet omgekeerd; wie die twee plichten vervult, is daarom alleen nog geen goed katholiek! Als je zulke Paasklanten goed katholiek noemt, dan kun je het spoorboekje ook wel een kerkboek noemen, omdat er hier en daar Christelijke feestdagen in vermeld staan!

Goed katholiek, — geworden althans — was die oude man die op de vraag naar zijn leeftijd maar volhield, dat hij pas tien jaar was, en op nader vragen verklaarde: „Nou ja de mensen zeggen, dat ik zeventig ben, maar tot mijn zestigste jaar heb ik in doodzonde geleefd, en die jaren tellen niet mee”....

Goed katholiek — ondanks mogelijke zwakheden van hemzelf en halve beroertes van oude juffrouwen die hij bijna ondersteboven reed — was de slagersjongen die op de vraag wat hij verdiende, met een verwijzing naar een vroeger gehouden retraits, antwoordde: „Drie dingen, plus vijf gulden in de week”.

— Ken je ze nog?

— Best! Glorie voor God, genade voor je eigen en genade voor anderen.

— En wat is daarvoor nodig?

— God in je hebben en je best doen.”....

Goed katholiek is iedereen, die er oprecht naar streeft en dan ook de normale middelen gebruikt om met God in de ziel, m.a.w. in staat van genade te leven; daardoor zichzelf en anderen gelukkig maakt.

De eerste en voornaamste voorwaarde om met God, die Liefde is, verbonden te blijven is: liefde tot God en tot zijn evenmens. Beide moeten practisch en krachtdadig zijn.

„Als iemand — let op het algemeen begin dat geen enkel mens uitsluit! — Mij bemint, zal hij Mijn woord onderhouden; dan zal ook de Vader hem beminnen en Wij zullen tot hem komen en Ons verblijf bij hem nemen.” In diezelfde afscheidsrede spreekt Christus ook nog over het rijke vrucht dragen door wie met Hem verbonden leeft.

Je ziet, die slagersjongen had het nog zo mis niet!

Het onderhouden van Gods Wil, — je best doen! — is natuurlijk niet voor allen gelijk; hangt b.v. af van iemands kennis van Gods geboden en van de omstandigheden waarin hij leeft.

Oprechte liefde voor God zal een mens er naar doen streven, Gods Wil steeds beter te leren kennen en te vervullen; oprechte naastenliefde sluit zich niet op, maar opent oog en hart voor de lichamelijke en geestelijke nood van de naaste.

Om die liefde in practijk te brengen hebben we Gods genade nodig, die we vooral krijgen door gebed, H. Mis en sacramenten. En 't is alweer God die ons, katholieken, door Zijn H. Kerk leert, hoe en hoe dikwijls we die genademiddelen moeten gebruiken, op welke wijze wij Gods wil moeten vervullen.

Zo zal en moet een goed katholiek ook de plichten van Zondagsmis en Paascommunie volbrengen; hij zal die niet als enige, zelfs niet als voornaamste plichten beschouwen, maar toch voornaam genoeg om er meer zorg aan te besteden dan de z.g. plichtdoend katholiek het doet. Daarover een volgend hoofdstuk.

Enkel „Naar de Kerk”?

Op de vraag aan katholieken: Wat moet je 's Zondags doen? krijg je meestal ten antwoord: Naar de kerk gaan!

Natuurlijk goed bedoeld, maar bij velen blijft het daarbij; ze gaan naar de kerk, maar daar is ook alles mee gezegd; wat ze in de kerk doen schijnt er minder op aan te komen, terwijl dat toch hoofdzaak is.

Ze gaan er rustig bij zitten — in Holland blijven ze bij voorkeur achterin staan en zijn ze vaak met geen stok naar voren te krijgen — wachten rustig tot de Mis uit is en gaan tevreden over zichzelf de kerk uit; zie zo, dat zit er op; nou ben ik voor een hele week weer goed katholiek, want ik ben in de kerk geweest!

Juist gelijk iemand, die zijn Pasen gehouden heeft, denkt: dat zit er voor een jaar weer op; daar kan ik een heel jaar op teren! Zo ongeveer als iemand die zijn jaarlijkse contributie betaald heeft, denkt: nou ben ik weer een heel jaar lid van mijn bond of vereniging of club.

In het vorig hoofdstuk zagen we, hoe onvolledig zulke opvattingen zijn. Zondagsmis is één der plichten van een katholiek; maar toch gewichtig genoeg om die zo goed mogelijk te vervullen. Niet enkel in de kerk komen! Als je voor jezelf en je niet-katholieke kameraden die opvatting huldigt, ben je al een heel stuk op weg tot verwaarlozing van je Zondagsplicht en versterk je je kameraden in hun misvatting en vooroordeel: het katholieke leven is niks als vormendienst, het vervullen van bepaalde formaliteiten. Geef hun eens ongelijk, dat ze zulk een caricatuur van katholiek leven niet hoog aanslaan!

Wat houdt de verplichting van Zondagsmis dan in?

In het Oude Testament werd op Sabbathdag bijzonder herdacht de verlossing

der Joden uit de slavernij van Egypte; een voorafbeelding van onze verlossing uit de macht van de duivel. Die verlossing heeft Christus ons gebracht door zijn Kruisoffer, bekroond door zijn Verrijzenis.

Maar omdat de mens een vrije wil heeft — ook als hij soldaat is! — moet hij verlost willen worden; op een of andere manier te kennen geven, dat hij deel wil hebben aan de verdiensten van Christus' Kruisoffer. De voornaamste manier nu om dat te doen is: zich verenigen met de onbloedige vernieuwing van Christus' offer, de H. Mis.

Wat lag meer voor de hand, dan dat men dit speciaal deed op de dag des Heren, de Zondag? Dat deden de apostelen en eerste christenen al; later heeft de Kerk het verplicht gesteld voor wie het ook maar enigszins mogelijk is.

Maar dan ook goed! Dus met eerbied en aandacht meebidden en mee-offeren met de priester. Door onze menselijke zwakheid en andere bijkomstige omstandigheden zal er toch nog veel aan ontbreken, maar we moeten doen wat we kunnen.

De Kerk komt ons tegemoet door de aalmoezeniers verlof te geven, twee, zelfs drie H. H. Missen te lezen, ook 's middags of 's avonds, voor soldaten die op buitenposten zitten en niet weg kunnen.

Niet allen zijn daarmee geholpen; bepaalde wachten en diensten moeten doorgaan. Met inschikkelijkheid van niet-katholieke kameraden zal nog veel te bereiken zijn, zoals ik vaak ondervonden heb. Maar ook daarvoor is nodig, dat je hun kunt vertellen, hoe gewichtig voor ons, katholieken, de Zondagsmis is en dat het niet enkel maar een ontlopen van de dienst en een „naar de kerk gaan” is.

Waarom niet in het Hollands?

De vraag die zo dikwijls gesteld wordt, speciaal na gezongen uitvaart of andere plechtigheden waarbij ook niet-katholieken tegenwoordig zijn. Vooral ontwikkelen uit hun waardering voor de Gregoriaanse zang, maar voegen er aan toe: Jammer dat er niets van te verstaan is; waarom houdt de Katholieke Kerk toch vast aan het Latijn en mogen de gezangen niet in het Hollands gezongen worden?

Een gedeeltelijk antwoord zit al opgesloten in het uitbreiden van de vraag: waarom voor de Chinezen niet in het Chinees, voor de Hindoes niet in het Hindostaans, voor de Javanen niet in het Javaans, voor de Maleiers in het Maleis, voor de Minangkabouwers in het Minangkabouws, voor de Timorezen in het Timorees, voor de Florinezen in het Florinees, enz. enz. om ons nu alleen nog maar tot de Indische Archipel te bepalen en de duizenden volkeren en rassen en talen daarbuiten niet te noemen.

Dat door het vertalen de onvergelijklijk schone melodieën zouden verloren gaan, mag daarbij geen gewicht in de schaal leggen.

Zeker, talloze katholieken zijn er aan gehecht en zouden ze voor geen geld van de wereld willen missen. Voor degenen die ver van huis zijn, is het een onwaardeerbare troost overal, waar ter wereld ook, dezelfde melodieën te horen die ze van jongsaf gehoord hebben; daardoor voelen zij zich thuis in de grote Moederkerk.

Maar nog eens; dat zou geen doorslag geven, als de uitbreiding van het Godsrijk en de redding der zielen met H. Mis en gezangen in de moedertaal bevorderd zouden worden.

Maar daar zit juist de moeilijkheid.

Een oude spreuk zegt: Lex orandi; lex credendi, hetgeen zeggen wil: verschil-

lende geloofswaarheden zijn in de gebeden en gezangen van en rondom de H. Mis vastgelegd en verwerkt.

Omdat het Kerklatijn een z.g. dode taal is, is het niet aan veranderingen onderhevig; daarom blijven de Latijnse gebeden een vaste ondergrond; de missionarissen die ze in alle mogelijke talen moeten uitleggen, hebben er een stevig houvast aan.

De levende talen zijn in de loop der eeuwen aan veranderingen onderhevig. Een bepaald woord kan geheel of gedeeltelijk van betekenis veranderen. Om een paar bekende voorbeelden te geven: onnozel wil tegenwoordig heel wat anders zeggen dan onschuldig, zoals vroeger; die laatste betekenis heeft het nu alleen nog maar bij de „Onnozele Kinderen”. Tegenwoordig wordt niemand graag voor boef uitgescholden, terwijl het vroeger enkel maar jongen betekende; heb je nooit gelezen in oude boeken over stalboef?

Zulke wijzigingen van betekenis zouden natuurlijk ernstige gevolgen kunnen hebben vooral in de gebeden der H. Mis en het toedienen der H. Sacramenten.

Dat is een der redenen waarom de H. Kerk zich tot dusver daarbij bedient van een dode taal die aan geen wisselingen meer onderhevig is.

Of het, althans bij het toedienen der H. Sacramenten ooit anders worden zal? Uitgesloten is dat niet; we kunnen dat rustig aan het disciplinair gezag der H. Kerk overlaten. Met onwrikbaar vasthouden aan de geloofswaarheden en de beginselen kan de Kerk zich aanpassen aan de noden en behoeften van de verschillende tijden en volkeren.

Natuurlijk zijn er moeilijkheden aan het gebruik van Latijn verbonden. Voor een groot deel kunnen die overwonnen worden door het benutten van boekjes waarin Latijn en Hollands naast elkaar staan. Dat kost een beetje moeite, maar het is de moeite waard.

Waarom die „Rare Kleren” bij de H. Mis?

In het vorige hoofdstuk bespraken we de vaak gestelde vraag: Waarom geen Hollands maar Latijn onder de H. Mis?

De vraag omtrent die „rare kleren” hoor je niet zo dikwijls uitgesproken, maar je ziet die vraag des te meer in de ogen vooral van niet-katholieken, die door omstandigheden bij een H. Mis tegenwoordig zijn.

Onder het praten zijn ze dikwijls zo eigen en vertrouwd, dat je als rondzwervend aalmoezenier niet eens merkt of ze katholiek zijn of niet; ook bij conferenties waar ze bij willen komen, luisteren ze even aandachtig als de rest.

Maar als je je gaat aankleden voor de H. Mis, dan komt er ineens een afstand, een zekere schuwheid, gepaard aan een moeilijk te verbergen nieuwsgierigheid: Waarom nou ineens die rare kleren aan?

Voor een deel zit het antwoord al opgesloten juist in de afstand, die de Misgewaden doen ontstaan tussen de Mis-offerende priester en alle andere aanwezigen, katholieken en niet-katholieken.

Zeker, we kunnen nooit genoeg herhalen, dat de gelovigen niet enkel lichamelijk de H. Mis moeten bijwonen, maar ook moeten meebidden en meeoferen. De H. Petrus noemt dat een „koninklijk priesterschap”.

Doch dat neemt niet weg, dat er een on-overbrugbare afstand is tussen de mee-offerende gelovigen en de priester die de H. Mis opdraagt! Dit laatste doet hij krachtens heel bijzondere opdracht van Christus aan de Apostelen en hun opvolgers en krachtens de heel bijzondere wijding, die de H. Kerk hem daarvoor heeft toegediend.

Voor de uitoefening van dat heilig dienstwerk wil de Kerk, dat de priester ook bijzondere gewaden draagt.

Uitzonderlijk is dat niet. Ook in het maatschappelijk leven kennen wij functies, waar speciale kleren voor vereist worden. Dit steunt weer op het algemeen menselijk gevoelen, dat de kleren een der middelen zijn, waardoor wij inwendige gesteldheid en stemming uitdrukken. Dit gevoelen is al veel ouder dan de weg naar Rome.

Denk maar eens aan Ezau en Jacob! Terwijl Ezau op jacht was, nam moeder Rebecca zijn goeie kleren, — wij zouden zeggen: zijn Zondags pak — en liet Jacob dat aantrekken.

Er zou een interessante verhandeling te schrijven zijn over de betekenis die de kleding heeft voor de mensheid; maar dat zou voor een soldatenboekje te lang worden.

Het feit, dat de priester bij het opdragen der H. Mis aparte kleren draagt, is dus eigenlijk niets bijzonders.

Waarom juist deze gewaden? Omdat de H. Kerk hierin conservatief wil zijn in de mooie, nobele zin van het woord. Deze gewaden droegen de priesters in de eerste eeuwen; het zijn hoofdzakelijk de oude Romeinse klederen; deze gewaden dragen zij nog en we kunnen veilig voorspellen: deze gewaden zullen de priesters blijven dragen tot de strijdende Kerk overgaat in de zegepralende Kerk.

De priesters dragen ze in de schitterende kathedralen, in de eenvoudigste misiekerkjes, — en in de meest primitieve detachementen van soldaten.

Op het eerste gezicht mogen ze een vreemde indruk maken, maar voor wie er bij nadenkt zijn ze een teken te meer van de apostoliciteit, eenheid en algemeenheid der Moederkerk.

Voor de priester zelf zijn ze een steeds terugkerende herinnering aan het bij uitstek heilige ambt dat hij aan het altaar vervult; voor de gelovigen een aansporing om de heilige Mis zo eerbiedig en aandachtig mogelijk mee te vieren.

Is dit alles zo „raar“?

De Heilige Mis.

Zo staat het er een beetje anders dan we gewoon zijn; meestal schrijven en lezen we: de H. Mis.

Komt op hetzelfde neer, zul je zeggen. Accoord, maar in verband met het vorige hoofdstuk over de aparte Misgewaden, wou ik nog even de heiligheid van het Misoffer benadrukken; die wordt vaak over het hoofd gezien, evenals de H. voor Mis. Juist omdat de H. Kerk zo mild is en terwille van de soldaten de heilige Mis in de meest „gemoedelijke“ omgeving mag worden opgedragen, dreigt die heiligheid wel eens vergeten te worden.

Toch blijft het waar, wat de Kerkvergadering van Trente na jarenlange studie en beraadslagingen als haar oordeel uitsprak: „Wij moeten noodzakelijk erkennen, dat de christen-gelovigen niets heiligers, niets goddelijkers kunnen doen, dan dit heilig geheim te vieren.“

In de eerste eeuwen mochten de ongedoopten niet eens bij de heilige Mis tegenwoordig zijn. Vandaar vind je nog dikwijls voor het eerste deel der misgebeden staan: Mis der geloofsleerlingen.

Dat gedeelte was hoofdzakelijk overgenomen uit de Joodse eredienst, die in de synagogen bestond uit gebeden, lezingen uit de Wet en de Profeten, preek en gezangen. We vinden dat nog terug in onze Voormis met haar gebeden en ge-

zangen, haar lezingen (epistel en Evangelie) en preek.

Dat gedeelte van de Joodse eredienst was door Christus noch afgekeurd noch afgeschaft; daarom bleven ook de Apostelen en eerste Christenen trouw naar de tempel gaan, zoals dat in de Handelingen der Apostelen beschreven staat.

Alleen de offerdienst der Joden was opgeheven, de voorafbeeldingen en voorstellingen hadden hun vervulling gekregen.

Het grote, alles beheersende, allerheiligste offer was voltrokken, en de onbloedige vernieuwing daarvan had Christus aan de Apostelen opgelegd met de woorden: Doet dit ter Mijner gedachtenis.

Vandaar lezen we b.v. in de Martelaarsacten van de H. Apostel Andreas, hoe hij weigerde voor de afgoden te offeren en sprak: „Aan de almachtige God, die enig en waarachtig is, offer ik elke dag, niet het vlees van stieren of het bloed van bokken, maar het onbevleete Lam, op het altaar; heel de schare der gelovigen nuttigt daarna het Vlees van dat Lam, dat, ofschoon geslachtofferd, ongedeerd en levend blijft.”

Voor die Eucharistische viering was natuurlijk geen plaats in de Joodse tempel en synagoog. Dat deden de eerste christenen in eigen huis; naarmate de Kerk zich uitbreidde, moesten daarvoor grotere huizen gebruikt worden, die langzamerhand als „kerk” uitsluitend aan de eredienst gewijd werden.

Toen Joodse onverdraagzaamheid aan de christenen hun opgang naar tempel en synagoog verbood, vonden ook de gebeden, lezingen en preek in de kerk plaats, en werden vanzelfsprekend als voorbereiding voor het eigenlijke Misoffer geplaatst.

Bij die Vóórmis mochten ook de geloofsleerlingen aanwezig zijn, maar bij de Offerande moesten die zich verwijderen; daar begon de Mis der gelovigen.

Die was zo heilig, dat alleen de ingewijden, die althans enig begrip van haar heiligheid hadden, daarbij tegenwoordig mochten zijn

Met behoud van het wezenlijke is er in de loop der eeuwen veel gemilderd en veranderd. Tegenwoordig mogen ook niet-katholieken bij de heilige Mis tegenwoordig zijn. Maar dat mag voor katholieken geen reden zijn om de heiligheid der Mis minder hoog te waarderen.

Denk er om: „niets heiligers, niets goddelijkers”

Daarom ondanks primitieve entourage toch telkens de Heilige Mis meebidden en mee-offeren met de grootst mogelijke eerbied en aandacht.

Dat zit wel goed!

Zoveel kan er niet gekankerend worden, of je hoort toch ook wel eens een soldaat zeggen: dat zit wel goed!

Bij ons in de rimboe zeggen ze: dat zit wel snor! Maar zitten doet het en menen doen ze het ook.

— Nou, is dat niet goed? Als U een goede aalmoezenier was, dan moest U blij zijn dat soldaten ook wel eens tevreden zijn! —

Dan maar geen goede aalmoezenier, maar met de beste wil van de wereld (en die heb ik niet eens!) kan ik niet altijd blij zijn, als ik dergelijke uitingen van tevredenheid hoor.

Ze zeggen wel eens: „te” is nooit goed, behalve in „tevreden”.

Natuurlijk een flauwe aardigheid, want te tevreden is evenmin goed!

Kun je dan ook te tevreden zijn?

O, best! Vooral over jezelf!

Je hebt zelfs mensen die over iedereen en alles ontevreden zijn, behalve over zichzelf. Maar daar gaat het nou niet over; voor hen heeft Henri de Greeve het beroemde woord gesproken, dat wij met een kleine variant nazeggen: Verbeter het leger, begin met jezelf! Veronderstel dat er een „leger van Jan” bestaat waaraan iets hapert, dan moet elke verbetering van dat leger beginnen met een verbetering van Jan, en dat zijn wij zelf.

Maar ik wou het hebben over een apart soort tevredenheid, waaraan veel soldaten lijden.

Op goed geluk af een voorbeeld, waarmee natuurlijk niemand bedoeld wordt... Ergens in Indonesië loop ik langs wat met de weidse naam van keuken bestempeld wordt. De kok weet, dat ik Gods genade en koffie voor ziel en lichaam nodig vindt, en hij roept me binnen voor een bakje koffie; dat „bakje” houdt het midden tussen voetenbak en wastobbe; hoeveelheid en temperatuur van de koffie doen je, zoals meestal, waardenen dat je als christen niet alleen over de tijd, maar ook over de eeuwigheid beschikt! — 'k Zit nou al knijp voor mijn eerste koffie- of theevisite buiten de rimboe! Ik ben bang dat ik de hele koffiepote aan mijn mond zet, om dan nog vriendelijk te constateren: „Toch wel weer eens aardig, uit een gewoon kopje te drinken!” —

Maar afijn, zover is het nog niet: ik zit in een veldkeuken (meer veld dan keuken overigens) met een voetenbak vol eeuwigheidskoffie. Bij koffie hoort een praatje en ik begin met heel gemeen: „Weer beter?”

De kok heeft geen idee hoe gemeen één aalmoezenier (let op de streepjes boven één) kan zijn en antwoordt naïef: „Beter? 'k Ben heel niet ziek geweest, Pater.”

De éne gemene aalmoezenier kijkt stom verbaasd: „Niet ziek geweest?”

„Nee, hoe komt U daarbij?”

„Ik heb je in lange tijd niet in de Mis gezien en dacht: dan moet-ie wel ziek zijn, anders kwam-ie wis en zeker, want hij is katholiek!”

„Dat ben ik, maar je kunt toch wel goed katholiek zijn zonder naar de kerk te gaan! Maakt U zich over mij maar niet ongerust; dat zit wel snor; ik dien God op mijn manier!”

Wat we verder allemaal gepraat hebben, vóór de koffie op was — veel, want denk er om hoe heet het was en hoe veel! — komt er minder op aan; maar snap je de fout in de redenering: dat zit wel goed; ik dien God op mijn manier?

Iemand kan, in troosteloze verblinding, ontkennen dat er een God bestaat maar het is zo mogelijk nog troostelozer verblinding om wel in God te geloven, maar hem te willen dienen op eigen manier en niet zoals God dat wil en zichzelf gerust te stellen: dat zit wel goed!

Stel je voor dat een O.V.W.-er of dienstplichtige van mening was en ook in praktijk bracht: ik wil wel dienen, maar op mijn manier!

Hij wordt aangewezen om ergens patrouille te lopen, maar gaat op wacht staan; of hij moet wacht kloppen, maar gaat zijn geweer poetsen en dergelijke geintjes. Zelfs de minst militaire militair zal die vent knettergek vinden als hij die geintjes in alle ernst wil goedpraten: dat zit wel goed; ik dien in het leger op mijn manier!

Nee, dat zit niet goed! Een wettig gezag kan alleen gediend worden op die manier als voorgeschreven is.

Dat geldt natuurlijk nog eindeloos meer voor het allerhoogste en allerwettigste gezag van God.

„Ik dien God op mijn manier” heeft meestal meer met eigen manier dan met dienen te maken. Maar aangenomen dat die eigen manier behoorlijk is, dan zit het nog niet goed! Wat heb je eraan, een uur lang je geweer picobello gepoetst te hebben, als je wist dat je dat uur wacht had moeten kloppen?

Willens en wetens gewichtige onderdelen van Gods-dienst verzuimen, is zwaar fout; dat verzuim goed willen praten met: ik dien God op mijn manier, is zwaar

gek. Nee, mannen, dat zit niet goed!

Blijft me nu nog over te hopen, dat de koks, bij wie ik op mijn zwerftochten ooit in de buurt kom, niet bang zijn geworden en dat ze me even goed op een voetenbakje met koffie uitnodigen. Maak je niet ongerust; ik zal jullie niets vragen en alleen de koffie opdrinken. Want met die koffie zit het wel goed!

Alleen dat Biechten”.

Ja, dat zit veel niet-katholieken dwars! Ze willen nog wel eens een katholieke godsdienstoefening meemaken, vooral als er mooi gezongen of mooi gepreekt wordt, ze willen nog wel bewondering hebben voor de Kerk als organisatie, met een heleboel andere praktijken hebben ze vrede, alleen dat biechten

In het burgerleven valt hun dat niet zo op, omdat het bijna uitsluitend in kerken en kapellen gebeurt. Toch is het ook daar opmerkelijk: als je een niet-katholiek een katholieke kerk laat zien, zullen ze heel gewoon alles bekijken en — als het een mooie kerk is — bewonderen, maar in de buurt van de biechtstoel worden ze schuw en vragen heel bedeesd: mag ik dat ook zien? Meestal valt het hun tegen als ze niets dan twee miniatuur-kamertjes zien, dikwijls grote muurkasten, door een traliehekje in de tussenmuur verbonden met aan de ene kant een stoel, aan de andere kant een knielbankje.

„En neemt U nou hier Uw mensen de biecht af?”

Een specifiek protestantse uitdrukking: iemand de biecht afnemen. Eerlijk gezegd weet ik niet hoe ze aan die uitdrukking komen en als aalmoezenier te velde heb ik geen geleerde boeken bij de hand en ook geen tijd om dat na te zoeken. Je kunt er steevast ook de bekeerling aan kennen, als je gevraagd wordt: „Eerwaarde, wilt U mij de biecht afnemen?”

Die vraag wekt bij mij altijd herinneringen aan stof afnemen en heeft daarmee heel in de verte ook iets te maken . . .

De geboren en getogen katholiek spreekt van biechten, van de biechteling en biechthoren van de priester, die in dat verband biechtvader genoemd wordt.

Maar de benaming is bijzaak; de biecht zelf stuit vele niet-katholieken tegen de borst, en omdat ze in het soldatenleven er voortdurend getuige van zijn, is het goed, dat je hun ook op dat punt uitleg kunt geven. Maar denk om onze afspraak bij het begin: geen ruzie over maken! Er is al genoeg ruzie op de wereld, dan dat wij, jongens onder elkaar, het nog erger zouden maken, en dat nogal over godsdienstzaken.

De instelling van de Biecht komt van Christus zelf: „Ontvang den H. Geest; wier zonden gij zult vergeven, hun zijn zij vergeven; wier zonden gij zult behouden, hun zijn zij behouden.” — Joa. XX-21-23.

Omdat alleen God zonden kan vergeven, kon ook alleen God die macht aan anderen mededelen; Hij heeft dat gedaan aan de Apostelen en — omdat de Kerk zou blijven bestaan — ook aan hun wettige opvolgers, in het priesterschap. Daar deze macht vergeven of niet vergeven bevat, moet de priester weten wat er gebeurd is; vandaar in normale omstandigheden de noodzakelijkheid der belijdenis, die de benaming van oor-biecht deed ontstaan. De ontwikkeling en uiterlijke omstandigheden van de biecht heeft Christus, gelijk in zovele gevallen, aan de Kerk overgelaten.

Omdat de biechtvader ook als rechter moet oordelen, is de gewone houding bij het biechthoren zitten; vandaar ook het woord biechtstoel. Maar soldaten — en ook allen die in kampen hebben gezeten — weten hoe die uiterlijke omstandigheden gewijzigd worden. Zo streng als de Kerk is in haar eisen in normale om-

standigheden, zo soepel is zij om in alles wat niet tot de beginselen behoort, zich aan te passen wanneer anders de zielen schade zouden lijden.

Biechten komt dus hierop neer; zich eens uitspreken over wat ons bezwaart bij iemand die helpen wil en helpen kan en daarenboven tot de strengste geheimhouding verplicht is. Is dat zo griezelig en akelig? Als je het zo beschouwt en beoefent en aan je niet-katholieke kameraden uitlegt, zul je er zelf reusachtig profijt van hebben en bij je kameraden alweer een vooroordeel wegnemen.

Tot in den treure

Ja, tot in den treure en tot vervelens toe moet je bij niet-katholieken telkens weer antwoorden op de moeilijkheid: „Jullie hebben het maar makkelijk; als je maar geld genoeg hebt om je aflaten aan te meten, dan kun je verder kwaad doen zoveel je wilt; door die aflaten kun je dan toch vergiffenis van zonden kopen . . .”

Er is wel degelijk vroeger misbruik gemaakt van aflaten. Priesters die de naam niet verdienden maar toch droegen, sloegen er munt uit; Luther had volkomen gelijk door tegen dat misbruik op te komen, maar zoals we zagen, heeft hij met het vuile waswater ook het kind weggegooid. Dat kind, in dit geval de leer en praktijk der aflaten, is een der fijngevoeligste bewijzen van Gods liefde voor ons en stelt ons meteen in staat, kameraadschap te beoefenen jegens de overledenen, o.a. onze gesneuvelde kameraden.

Hoe dat zit? Dat zit heel goed!

Een aflaat is GEEN (zetter, gebruik je dikste letter!) kwijschelding van ZONDEN, maar van tijdelijke STRAFFEN die na de vergiffenis der zonden zijn overgebleven.

Die kwijschelding geschiedt om wille van de oneindige voldoeningen van Christus en de overvloedige voldoeningen der heiligen; bij die heiligen denken we op de eerste plaats aan Moeder Maria en andere officieel heilig verklaarden. Maar we mogen ook gerust denken aan zoveel goede mensen wier hele leven praktisch opgaat in zorgen voor en lijden om anderen.

Omdat ik zelf zulk een reusachtig goede moeder heb gehad en zoveel andere goede moeders ken, denk ik daarbij speciaal aan al de moeders, die dag en nacht tobben en zwoegen en zorgen en bidden en lijden, met als enig ideaal: als mijn kinderen maar braaf blijven en in de hemel komen!

Christus en zijn H. Moeder hadden die voldoening, die genoegdoening voor zonden, natuurlijk niet voor zichzelf nodig; van heiligen en vele anderen mogen we aannemen, dat ze meer verdienden en verdienen dan voor zichzelf nodig was en nodig is.

Welnu, God laat die overvloedige voldoeningen, die dus over zijn, niet verloren gaan en heeft aan de Kerk toevertrouwd ze op anderen toe te passen. Door bepaalde goede werken te verrichten kunnen wij die voldoeningen op onszelf en anderen toepassen.

Die goede werken vallen onder deze drie categorieën: bidden (alle soorten en vormen van gebedsleven), vasten (ons versterven, ons iets ontzeggen wat in zich geoorloofd is) en aalmoezen geven (in welke vorm dan ook).

Tot de Kerk heeft Christus gezegd: „Alles, wat gij zult ontbonden hebben op aarde, zal ook in de hemel ontbonden zijn.” De Kerk is dus de schatbewaarster der voldoeningen die over zijn. Zij kan ze op ons toepassen op de door haar gestelde voorwaarden; Zij bepaalt dus door welke vorm van gebed, vasten of aalmoezen-given wij kwijschelding van tijdelijke straffen kunnen krijgen. Zij kan ons ook toestaan, voor anderen aflaten te verdienen.

Onze Moeder de H. Kerk is blij dat ze dat doen kan, — daar is ze moeder voor! — en spoort ons aan door het verdienen van volle of gedeeltelijke aflaten voor ons zelf en voor anderen, van die ontbindingsmacht gebruik te maken. Als een echte moeder denkt zij daarbij het meest aan haar lijdende kinderen in het vagevuur, die voor zich zelf niets meer verdienen kunnen, omdat voor hen, naar Christus' woord, de nacht gekomen is waarin niemand meer werken kan.

Wat hebben wij daardoor een fijne gelegenheid, om onze overleden familieleden en kameraden te helpen en goed te doen! Daar hebben ze nog heel wat meer aan, dan aan huldigen en gedenktekenen!

Zit dat goed of niet?

Nuchter blijven.

Ook al weer zoiets waar je niet-katholieke kameraden voortdurend mee te maken hebben. Als er 's morgens godsdienstoefening is voor de katholieken, dan willen velen van hen nuchter blijven, hetgeen natuurlijk voor de kok en zijn helpers enige moeilijkheid oplevert. Eten bewaren gaat in dienst niet zo eenvoudig als buiten dienst, gelijk trouwens het eten in dienst meer verschilpunten heeft met het eten thuis!

Waar dient nou weer dat nuchter blijven voor?

Christus had beloofd, dat Hij zijn Lichaam en Bloed tot spijs en drank zou geven. De Joden en zelfs vele leerlingen twijfelden aan de waarheid daarvan en verlieten Christus. Hij heeft hen niet teruggeroepen en gezegd, dat zij die woorden niet letterlijk maar figuurlijk of symbolisch moesten verstaan. Integendeel; Hij bevestigt nog eens zijn belofte en eiste van zijn Apostelen geloof; anders konden ook zij heengaan. Maar de Apostelen hadden al genoeg meegemaakt om te weten: Voor Christus, de Godmens, is niets onmogelijk, ook al begrijpen wij niet hoe het mogelijk is. „Heer, tot wie zullen wij gaan? Gij hebt de woorden van het eeuwig leven!”

In dat geloof hebben zij volhard, toen bij het Laatste Avondmaal Christus brood nam en sprak: „Neemt en eet, dit is mijn Lichaam.”

De Katholieke Kerk volhardt nog steeds in dat geloof der Apostelen; zij betreurt dat velen daarvan afgedwaald en naar andere uitleggers gegaan zijn, maar zij blijft vasthouden aan de woorden van Christus: „Dit is mijn Lichaam.”

Zij wekt ons op, om zo vaak en zo vruchtbaar mogelijk de H. Communie te ontvangen. Maar zij stelt bepaalde eisen, om het doel der H. Communie te bereiken, om onze eerbied niet te doen verloren gaan en om uit het ontvangen alle vrucht te plukken voor onszelf en voor anderen.

De eerste voorwaarde is: in staat van genade zijn. Wie willens en wetens van God zich afkeert en in die afgekeerdheid volhardt, is niet in staat de Communie, die vereniging met Christus beoogt, waardig te ontvangen.

Een andere voorwaarde heeft de Kerk gesteld om de eerbied voor het Lichaam te doen bewaren, om naar Paulus' woord, onderscheid te blijven maken tussen het Lichaam des Heren en stoffelijk voedsel.

Daartoe heeft de Kerk voorgeschreven: een bepaalde tijd voor de H. Communie niet eten of drinken. Omdat Zij, met Christus' gezag, zelf zulke wetten kan maken, kan Zij ze ook wijzigen of erin dispensereren. De algemene wet is: nuchter blijven vanaf 's nachts twaalf uur, als men 's morgens ter Communie wil. Maar voor zieken en stervenden, voor degenen, die 's nachts werk hebben waarbij ze moeilijk of onmogelijk nuchter kunnen blijven, heeft de Kerk op verschillende wijzen daarin gedispenseerd.

Zo mogen alle militairen hier in Indië ter Communie gaan, als ze maar twee uur vóór de Communie niets gegeten en één uur te voren niets gedronken hebben.

Daarmee komt de Kerk aan vele moeilijkheden tegemoet die anders het communiceren practisch onmogelijk zouden maken.

We mogen daar volop van profiteren; niet „Roomser zijn dan de Paus” en steil volhouden: als ik niet vanaf twaalf uur nuchter kan blijven, ga ik niet ter Communie!

Dat is geen vroomheid, maar eigenwijsheid, waardoor wij onszelf en anderen van kostbare genaden beroven.

Juist die dispensatie bewijst, hoeveel gewicht de H. Kerk hecht aan het veelvuldig en vruchtbaar communiceren, ook door soldaten!

Dus gaan we zo veel mogelijk en zo goed mogelijk, om Christus, om onszelf en om anderen.

De „Lekenkelk”.

Ja, dat had ik wel gedacht! De uitleg over het nuchter blijven heeft jongens aan het praten gebracht over de H. Communie en toen werd door niet-katholieke kameraden de vraag gesteld: waarom nuttigen jullie alleen de Hostie en drinken jullie ook niet uit de Kelk, zoals Christus gezegd heeft?

De schrijver vermeldde er uitdrukkelijk bij: we hebben er geen ruzie over gemaakt, enkel maar over geboomd! Hulde! Ik kan het nooit genoeg herhalen: maak geen ruzie, allermintst over godsdienstzaken.

Christus heeft zeker het H. Sacrament ingesteld onder beide gedaanten, van brood en van wijn. De Apostelen en eerste Christenen hebben als regel de H. Communie onder beide gedaanten ontvangen. Als regel, zeg ik, want wanneer het nuttigen van de Kelk te moeilijk of onmogelijk was, werd de H. Communie enkel onder de gedaante van brood uitgedeeld en genuttigd; zieken en gevangenen b.v. ontvingen alleen de H. Hostie. Het was toch al moeilijk genoeg, vooral tijdens de herhaalde kerkvervolgingen, om de H. Communie de kerkers binnen te „smokkelen”. Sinds de concentratiekampen- en onderduikerstijd beseffen wij die moeilijkheid nog beter dan vroeger.

De eerste Christenen wisten heel goed, dat onder elk der beide gedaanten Christus helemaal tegenwoordig was, met Ziel en Lichaam, met Vlees en Bloed, met Godheid en Mensheid.

Waarom het nuttigen van de Kelk door leken — vandaar de uitdrukking: lekenkelk — afgeschaft is?

Omdat het op de duur aanleiding gaf tot ongewenste misbruiken; was het noodzakelijk geweest, dan had de Kerk het natuurlijk behouden en had alleen maatregelen genomen om de misbruiken of te schaffen of te beperken.

Met de macht haar door Christus gegeven heeft zij echter de misbruiken voorkomen door de lekenkelk af te schaffen, te meer omdat een ketterse secte, de utraquisten, de dwaalleer verspreidde dat Christus enkel onder beide gedaanten samen tegenwoordig was.

Op de kerkvergadering van Constanz (1415) heeft de Kerk die dwaling veroordeeld en meteen het gebruik der lekenkelk verboden.

Het is dus louter een kwestie van practische aard, waarbij wij ons bij de beslissing der Kerk hebben neer te leggen.

In de Oosterse Kerk, die met Rome verbonden is, heeft zij de Communie onder beide gedaanten laten bestaan. De toestanden en de mentaliteit zijn daar heel anders dan bij de zakelijke Westerlingen met hun versneld levenstempo.

Wie wel eens een H. Mis met Communie uitreiken van een Oosterse bisschop of priester heeft bijgewoond, zal begrijpen, dat alleen reeds de lange duur daarvan de Oosterse praktijk bij ons onmogelijk zou maken in onze volle kerken met hun talloze communicanten.

De Kerk kan zich in het bijkomstige steeds aanpassen aan omstandigheden van plaatsen en personen en tijden, zonder ooit een tittel of jota van de hoofdzaken prijs te geven. Zij wordt daarin geleid door Christus zelf die beloofd heeft: „Zie, Ik ben met U tot aan het einde der tijden.”

Reden te over om ons aan de bevelen en aansporingen der Kerk te houden, ook ten opzichte van het veelvuldig en vruchtbaar ontvangen der H. Communie, zij het alleen onder de gedaante van brood!

„Ben getroffen stuur plaatsvervanger”

Ergens op de zoveelste actie. We zullen proberen een bergrug te zuiveren, vanwaar we voortdurend beschoten worden, bijna altijd mis, soms raak, en dat kost bloed.

In het holst van de nacht opgetrokken, zullen twee compagnieën de bewuste plek omsingelen, een andere compagnie grendelt de uitgang naar ons af.

In spanning luisteren we naar de radio-berichten van de vooruitgeschoven pelotons. Geweervuur knettert onophoudelijk, de echo ervan weerkaatst tussen de bergwanden; ongeduldig wachten de mortieren om de ingesloten schenners van de wapenstilstand te bestraffen en onschadelijk te maken.

Het is al volop dag, wanneer van het voorste peloton gescind wordt: „Ben getroffen, stuur plaatsvervanger!

Feilloos werkt de dapperheid van de soldaten; al is het „bloedlink”, niemand denkt eraan de getroffen verbindingsman aan zijn lot over te laten. Als ze bij hem komen, heeft hij nog maar enkele minuten te leven; dan is het afgelopen.

Een ander neemt het toestel op zijn rug — het leven moet doorgaan; maar ook de dode heeft zijn rechten. Men maakt een draagbaar en ondanks ongelofelijke terreinmoeilijkheden en fluitende kogels, wordt het lijk meegedragen. Ondervinding heeft geleerd, dat de schenners van de wapenstilstand ook niet voor lijkschen- nis terugschrikken. Een z.g. Veiligheidsraad moge de ene partij in bescherming nemen — goede kameraadschap en dapperheid neemt de andere partij in haar hoede.

Op een berijdbare weg neemt de Rode Kruis-wagen het lijk over; blijft dan wachten. Blijft natuurlijk wachten, al zit er iets onbeschrijfelijk schrijnends in dat wachten; iedereen begrijpt waarop

Goddank is het wachten tevergeefs; de actie eist niet méér gesneuvelden of gewonden.

De jongen was niet katholiek en de jongens zijn dood-op, maar als ik 's middags een Rouwmis opdraag voor gesneuvelde kameraden is de kapel vol.

Ik ben maar waarnemend aalmoezenier bij dit bataljon en ken de gesneuvelde niet. Maar hij was bij de Verbinding en zijn laatste boodschap was: „Ben getroffen, stuur plaatsvervanger!”

En je bidt en laat bidden voor de gesneuvelden en hun familie „opdat zij niet treuren als zij die geen hoop hebben.”

— Je waardeert eens te meer de grote Verbinding die de Moederkerk ons biedt in de Gemeenschap der Heiligen.

De kameraden bidden hier in de rimboe en ergens in Holland ontvangen ouderharten kracht om het anders ondragelijke kruis te dragen.

De kameraden bidden hier in Indië om eeuwige rust en eeuwig licht voor hun kameraad voor wie de strijd volstreden is maar die tot het laatste ogenblik zijn plicht deed.

En je vraagt aan alle katholieken om plaatsvervanger te willen zijn voor degenen die door afval of ongeloof of zonde getroffen zijn; al zijn zij hun ongeluk niet bewust, hun ziel die door God en voor God geschapen is, vraagt: Ben getroffen, stuur plaatsvervanger!

Pastors, Kapelaans, Paters en Priesters!

Soldaten kunnen zo gezellig en gewichtig bomen! Naar aanleiding van een kleinigheid soms worden er niet alleen een paar bomen, maar hele bossen opgezet!

Zo werd er laatst ergens in Indië een oerwoud in elkaar getimmerd over het verschil tussen kapelaans en paters.

„De aalmoezenier die we nou hebben”, had er een gezegd, „is veel hoger dan onze vorige aalmoezenier; deze is een pater, de vorige was maar een kapelaan!”

— Maar allebei worden ze hier pastoor genoemd; hoe kan dat nou eigenlijk?

— Omdat ze allebei priester zijn; die zijn allemaal pastoor.

— En zijn paters dus niet allemaal priester?

Toen mengde zich een niet-katholiek in het gesprek:

— Wat is daar nou eigenlijk voor verschil tussen?

Priesters zijn diegenen, die van de Bisschoppen, de opvolgers der Apostelen, de speciale wijding krijgen om de H. Mis op te dragen, de H. Sacramenten toe te dienen en andere priesterlijke bezigheden te verrichten.

Daarin zijn dus alle priesters gelijk, zoals ook voor alle priesters de gelofte van zuiverheid, of liever de gelofte van maagdelijkheid verplicht is: d.w.z. om zich geheel aan de zielzorg te kunnen wijden, beloven zij ongehuwd te blijven. Dit ongehuwd blijven, het z.g. coelibaat, is niet onnatuurlijk of tegennatuurlijk; de priester ontzegt zich uit vrije wil het genot en de zorg van het huwelijksleven, om daardoor geheel zijn tijd en zijn zorg aan anderen te kunnen besteden. Dit is b.v. een der voornaamste redenen, waarom er in Indië meer aalmoezeniers dan veldpredikers zijn.

Wat hun levenswijze betreft, worden de priesters in twee groepen verdeeld, de saeculiere en de reguliere geestelijkheid. De eersten leven als pastoor of kapelaan of rector in de „wereld” (saeculum betekent ook wereld), hebben behalve de gelofte van zuiverheid ook nog afgelegd de belofte van gehoorzaamheid aan hun eigen Bisschop, zodat deze hen naar zijn goeddunken voor alle priesterlijke werkzaamheden in het bisdom bestemmen kan.

De reguliere geestelijken leven volgens een bepaalde regel (regula = regel) en leggen behalve de gelofte van zuiverheid ook af de gelofte van gehoorzaamheid aan hun Overste, en de gelofte van armoede. D.w.z. dat zij afzien van persoonlijk eigendom of althans van het vrije gebruik ervan, om gemeenschappelijk het nodige toegewezen te krijgen door hun Overste, die dat volgens de regel, maar ook niet anders doen mag.

Reguliere priesters worden meestal paters genoemd, of ook wel kloosterlingen, zij leven gemeenschappelijk in een klooster, waaruit zij alleen met verlof of op bevel van hun Overste voor korte of lange tijd uitgaan om hun geestelijk werk te verrichten.

Dit kan zijn de gewone zielzorg, zodat veel parochiegeestelijken, dus pastoors en kapelaans, tot de reguliere geestelijkheid behoren; het kan ook de buitengewone zielzorg zijn, b.v. missie, retraits, triduum of andere geestelijke oefeningen geven, of . . . aalmoezenier worden!

Het merendeel van de aalmoezeniers in Indië behoort tot de reguliere geestelijkheid, maar tot verschillende Orden en Congregaties.

Dat in Indië alle priesters pastoor genoemd worden, stamt nog uit de oude tijd, toen door gebrek aan werkkrachten alle priesters een soort parochie te bedienen hadden, al was die vaak zo groot als een dekenaat of bisdom in Holland.

Maar eigenlijk is een pastoor een priester die de geregelde zielzorg uitoefent over een parochie, d.i. een gedeelte van een bisdom; kan hij dat niet alleen af, dan krijgt hij hulp van één of meer kapelaans.

Ten slotte: of iemand priester wordt en of hij dan wereldpriester of kloosterling wordt, en, in dit laatste geval, naar welke Orde of Congregatie hij dan gaat, hangt allemaal van Gods roeping en van eigen vrije beantwoording aan die roeping af.

„Ik ben pas 14 jaar”

Heb je nooit ondervonden, dat je een of ander wijsje in je hoofd hebt en maar niet kwijt kunt worden? Zo willen de bovenstaande woorden maar niet uit mijn hoofd; daarom vloeien ze als vanzelf uit mijn pen.

Hoe ik aan die woorden kom?

Thuiskomend van een lange actie-zwerftocht met de Stoottroepen, vond ik op mijn kamer twee kisten met boeken; cadeau van Katholiek Thuisfront van Eindhoven voor onze soldaten.

Natuurlijk begon ik te snuffelen wat voor boeken het zoal waren; ik keek ze eens aan, ik keek ze eens in en benijdde de toekomstige bezoekers van het Militair Tehuis op Meester Cornelis, dat er een heel mooi bibliotheekje aan zal hebben.

Maar bij het inkijken vond ik in een boek iets geschreven. Het boek heette: „Het verloren toverland” en er stond in geschreven:

„Beste vriend,

Ik hoop dat U dit boek in Indië enkele aangename uren zal verschaffen. Ik ben pas 14 jaar, maar hoop later ook een steentje bij te dragen voor de goede zaak.

19 April 1947. — F. v. d. W.”

De hartelijkheid, die uit dit cadeau en inschrift blijkt, trof me natuurlijk ook. Maar zulke blijken zijn, goddank, tegenwoordig schering en inslag: Holland leeft met ons mee.

Maar dat ene zinnetje laat me niet los: ik ben pas 14 jaar.

Sommige soldaten die dit boek zullen lezen, zal het misschien ontgaan; anderen zal het doen denken aan een broertje van 14 jaar, dat op verre afstand toch niet zo’n brutale aap blijkt te zijn, als waarvoor ze het vroeger thuis wel eens hebben uitgescholden. Maar er zullen er ook zijn, bij wie dat ene zinnetje, misschien onder

invloed van de titel, herinneringen zal opwekken aan vroeger, aan de tijd, waarin ze konden zeggen: ik ben pas 14 jaar!

Weet je nog? We waren branieschoppende hoogste klassers van de Lagere School; of we sjokten in een gewichtige overall naar de Ambachtsschool; of we liepen parmantig met een dikke boekentas; of we waren al hard aan het werk, maar bij alles waren we toch pas 14 jaar!

We deden misschien domme en verkeerde dingen, waarvan onze ouders, althans moeder dacht: zulke dingen doet mijn jongen niet! Dingen waarover we toen ook lelijk konden inzitten. Maar ook daarbij waren we pas 14 jaar!

En nou? Wat is er in die jaren niet gebeurd rondom ons? Oorlog, bezetting, bevrijding, dienst, Indië!

Wat is er sinds die jaren niet veranderd in ons? Hier kan ieder alleen maar voor zichzelf antwoord op geven.

Maar als dat antwoord misschien zou lijken op een Verloren Toverland, dan wou ik er toch dit bijvoegen: Geef nooit de moed op; op aarde is nooit iets onherstelbaar verloren!

God is Liefde! God hield van je toen je pas geboren werd, God hield van je toen je pas 14 jaar was, God houdt nog van je, wat er ook gebeurd mocht zijn.

Als je je voor God niet groot houdt, gelijk voor de mensen; als je tegenover God maar iets behoudt van de kinderlijkheid, waarmee je zeggen kon: ik ben pas 14 jaar

Een foto van een foto.

Hoe bestaat het? Toch heb ik het laatst nog gezien. Ergens in de rimboe kwam post; een der mannen kijkt nog stralender dan anders: er zitten foto's in de enveloppe! Na ze zelf bekeken te hebben, mogen wij ook kijken. Een der foto's stelt voor zijn vrouw met op de schoot een groot portret van haar man, de stralende Majoor, en aan haar schoot staande een kleuter van een jaar of drie die met stralend snuitje de handjes uitstrekt naar de foto van Pappie.

Of het idee origineel is, weet ik niet, maar ik vond het heel aardig gevonden. Aardig en leerzaam!

Zou er op heel Gods aardbodem ook maar één Yzegrim zijn die denkt of zegt: Malligheid! Die moeder moet haar kind leren Pappie zelf lief te hebben en niet de foto van Pappie!

Ieder verstandig mens weet en begrijpt: dat is ook de bedoeling, maar die afbeelding is een middel bij uitstek om moeder en kind aan Vader te doen denken; vooral bij lange afwezigheid is dat buitengewoon praktisch.

Trouwens, wie heeft tijdens oorlog, bezetting, onderduiken, dienst in Indië niet beter dan ooit de waarde en de betekenis van foto's leren kennen?

Wat doet onze Moeder de H. Kerk anders, wanneer zij ons het gebruik aanbeveelt van afbeeldingen van onze Vader die in de hemel is, van Christus, van onze Moeder Maria en van Gods lieve heiligen?

Waarom zijn er dan wel Yzegrimen die daar op afgeven?

Aanzien doet gedenken, zegt het spreekwoord terecht. Natuurlijk moeten we de betekenis van afbeeldingen niet overschatten. Foto van ouders, vrouw en kinderen, verloofde enz. heeft niet iedere getrouwde of verloofde voor domme dingen behoed. Maar heeft ooit iemand het in zijn hersens gekregen om daarom heel het gebruik van foto's af te keuren en te veroordelen?

Zo is de verering van beelden op zich geen afdoend middel om behoorlijk katho-

liek te blijven. Daarvoor zijn op de allervoornaamste plaats Gods genade en eigen wilstraining nodig.

Maar dat mag geen reden zijn om andere middelen die onze Moeder de H. Kerk met haar vóórlichting van Boven en haar eeuwenoude ondervinding sterk aanbeveelt, te verwaarlozen.

Majoor X, Proficiat met uw verstandige en liefhebbende vrouw die ook door middel van uw foto uw kind helpt aan Pappie te blijven denken.

Katholieken, Proficiat met uw verstandige Moeder de H. Kerk, die ook door middel van beelden, medailles enz. haar kinderen helpt hun Hemelse Vader, hun Verlosser, hun Moeder Maria en haar grote mannen en vrouwen, die we heiligen noemen niet te vergeten!

Van Drie Paarden en Drie Medailles.

Heb je laatst die foto gezien in een der Hollandse kranten? Op die foto stonden drie paarden en daarop weer drie mannen (een oud-leraar van me noemde zo iemand: een ruiter te paard, die op een paard zit!); het was niet om die mannen te doen maar om de paarden. Die droegen, als je goed keek, een medaille en je raadt nooit waarmee ze die medaille verdiend hadden. Als ik zeg, dat het oorlogspaarden waren, denk je natuurlijk, dat ze zich bijzonder moedig gedragen hebben in een of ander gevecht. Maar in het bijschrift stond zwart op wit: deze paarden hebben eerlijk een medaille verdiend omdat ze drie keer aan het oorlogsgeweld hadden weten te ontkomen! Ze hebben die foto maar niet in „Wapenbroeders” gepubliceerd; misschien zouden er heel wat gedacht hebben: zo wil ik ook wel een medaille verdienen!

Maak je echter geen illusies: het geldt enkel voor paarden en dan nog alleen in het Engelse leger. Een nuchtere Hollander zou zeggen: geef zo'n beest een extra portie haver, als hij wat extra's verdiend heeft; wat heeft zo'n stom beest aan een medaille!

Toch zou niemand zeggen: weg met alle medailles! Zowel in het burgerlijke als militaire leven spelen ze een voorname rol; ze zijn een symbool, een zinnebeeld, een teken van betoonde moed, van bepaalde en behaalde verdiensten, van het lidmaatschap van een of andere orde of stand.

De Katholieke Kerk, die naar het voorbeeld van haar God-Menselijke Stichter niets menselijks versmaadt, wat niet verkeerd is, kent en erkent ook die gewoonte van medailles dragen. Een Katholiek is niet verplicht een medaille te dragen, al zal geen goed Katholiek dit door de Kerk aanbevolen gebruik minachten of bespottelijk maken. Het is een soort herkenningsteken, waaraan men de Katholiek onmiddellijk kent, maar het is meer dan dat. Het is voor ons een uiterlijk teken, dat wij ons inwendig stellen onder bescherming van God en zijn Heilige Moeder; wij verklaren daardoor, dat wij naar ziel en lichaam Gods hulp en bijstand nodig hebben, dat wij innerlijk en uiterlijk kind van God en kind van Maria willen zijn.

Er zijn maar weinig soldaten, die geen foto's bij zich dragen van degenen die hun dierbaar zijn, en daar is er geen een, die dat minderwaardig of bespottelijk vindt.

Wij Katholieken geloven en belijden, dat wij ver van huis zijn; ons eigenlijk thuis is in de hemel, omdat daar Onze Vader woont (Onze Vader, die in de hemel zijt!) en ook ons aller Moeder Maria. Is het dan niet volkomen begrijpelijk en goed, dat wij op een of andere wijze het beeld bij ons dragen van hen, die wij boven alles moeten liefhebben?

Naar verhouding geldt dit ook voor andere medailles van bepaalde heiligen, die wij vereren als bijzonder geliefde kinderen van God, tot wie wij speciale devotie hebben en op wier bijstand wij bijzonder vertrouwen.

De een zal er meer waarde aan hechten dan de ander, maar door de zegen der Kerk kan het dragen der medaille ons nooit anders dan goed doen. Ik kan me voorstellen, dat een jongen zijn medaille alleen nog maar draagt, omdat zijn moeder hem dat bij het afscheid gevraagd heeft. Blijf dragen, boy, of begin er weer mee! Al wat je uit liefde voor je moeder doet en om haar gelukkig te maken, komt toch, zij het langs een omweg, bij God terecht. En al word je ouder en al krijg je een hele rimboe op je borst, laat de medaille daarin blinken als een dauwdruppel in het gras. Ook dauwdruppels brengen vruchtbaarheid!

Kun je de medaille niet om je hals dragen, draag ze dan in je zak of in je portefeuille of in welk doorweekt en vervuild dingetje ook. Blijf je medaille dragen, ook als het misgelopen is met je; maar probeer dan je innerlijk zo gauw mogelijk op het peil te brengen, dat je medaille uitwendig aangeeft.

Post !

Je zou er een interessante strijdvraag van kunnen maken: wat wordt door onze soldaten meer gewaardeerd: goed en genoeg eten of geregelde en vlugbezorgde post?

Grappenmakers of onverbeterlijke kankerpitten zullen meteen antwoorden: daar kunnen we niet over oordelen, want we hebben geen van beide ooit meegemaakt.

Terwille van hen zou de vraag moeten luiden: over het gemis van welk van de twee wordt het meest gekankerd?

Feit is dat de Post een overweldigend grote rol speelt in het soldatenleven.

Naast en met foto's zijn brieven het middel om met degenen, die in plechtige taal onze dierbaren genoemd worden, in contact te komen en te blijven.

Brieven zijn voor ons een stukje thuis, een stukje hart!

Een Frans schrijver, Louis Veuillot, heeft eens geconstateerd: „Het schrift van wie ons lief zijn doet op zichzelf ons al goed en 't is al een genot het adres te zien!”

Ieder die ver van huis is weet dat uit eigen ondervinding; de brief is misschien in heel onbeholpen letters en in onbeholpen stijl geschreven — we zijn er blij mee. Een jongen die pas een brief van zijn meisje had zitten ontcijferen, zei me eens: „Erg duidelijk schrijft ze niet, maar als ze ooit haar brieven aan mij zou typen, dan zou ik in staat zijn de verlovingsdaarom af te maken.”

Niet iedereen zal op dat punt zo gevoelig zijn — maar goed ook — maar we begrijpen toch wel wat hij ermee bedoelde.

In Holland bezocht ik eens een priesterstudent in een ziekenhuis; onder het praten nam ik het kerkboek dat naast hem lag in handen; voorin stond met onbeholpen letters zijn naam en het Seminarie waar hij studeerde; daarin stond een nogal storende schrijffout. Ik vroeg hem waarom hij die fout niet allang verbeterd had. Een beetje verlegen kwam het antwoord: „Dat heeft moeder geschreven”.

Had die jongen geen gelijk, dat hij die fout on-verbeterd liet?

Maar om op ons punt terug te komen: we zijn allemaal blij met brieven van die ons lief zijn.

Ook hierin heeft God, als wij dat zo zeggen mogen, zich weer aangepast aan het algemeen menselijke; behalve de mondelinge overlevering hebben we ook de H. Schrift, waarin we telkens weer opnieuw kunnen lezen van God en over God.

Sommige gedeelten heten zelfs Brieven, maar ook al het andere is bedoeld als een brief van onze Vader die in de hemel is.

Omdat de H. Schrift zo oud is, staan in die Brieven van God wel eens onduidelijkheden; maar de H. Kerk met haar onfeilbaar leergezag komt ons dan te hulp om ons die onduidelijkheden te verklaren, zodat de H. Schrift geen bron van ruzie en scheiding is voor ons.

Sommige mensen staren zich blind op de plaatsen waar de Brieven van God wat onduidelijk zijn, verwaarlozen het kerkelijk leergezag en menen dan reden te hebben om de Bijbel verder ongelezen te laten. Zou je dat ooit met post van thuis doen?

Doe het dan ook niet met de Brieven van God! Luister aandachtig als er uit de H. Schrift wordt voorgelezen: probeer zelf minstens een Nieuw Testament te krijgen of te kopen. Je aalmoezenier zal je daar graag bij helpen. Maar dan ook lezen en herlezen en er over nadenken! En ook in toepassing brengen!

Volhouden.

Ergens in de rimboe. Gisteravond zijn we in het donker en in een urenlange stortbui „binnengelopen”. De weg is zo allererbarmelijkst, dat de Rode Kruiswagen die mee is om mogelijke actie-slachtoffers op te nemen, zelf slachtoffer geworden is en met gebroken veer half in de greppel hangt. Een bren-carrier wil edelmoedig eerste hulp bij ongelukken verlenen, maar bekoopt deze pogingen niet met de dood, maar met een roemloos afglijden van de modderbaan in een vrij diepe poel aan de andere kant van de weg. Een verbindings-geval dat de naam brug niet verdient, protesteert tegen het zware gewicht van een drietonner en zakt een verdieping lager. De ondoordringbare stortregen bedekt alles met de mantel der liefde.

Dit lukt in zoverre, dat we de slachtoffers voorlopig aan hun lot of liever aan de wachtpost overlaten. Er staan voor de nacht gewichtiger dingen op het program. Dus is het om 9 uur biechthoren, H. Mis en Communie. Daarna klaarmaken voor de nachtelijke expeditie, waarbij voornamelijk benen en prauwen een rol zullen spelen. Wij proberen wat te slapen maar veel komt er niet van terecht. Het is ook nauwelijks de moeite waard.

In het holst van de nacht trekt alles er op uit; alleen wat bij de wagens hoort blijft thuis met een kleine bezetting.

En dat kleine groepje gaat proberen de drie slachtoffers van de vorige avond te redden. Eerst de Rode Kruiswagen: die moet het eerst klaar komen om eventueel gewonde kameraden op te nemen en te vervoeren.

Het lukt, zij het met veel pijn, om de wagen op de weg te krijgen en met klemmen en andere primitieve hulpmiddelen weer enigszins rijvaardig te maken. Ook de doorgezakte drietonner wordt opgevijseld en strijdvaardig gemaakt. Dan begint de grote strijd om de carrier. Deze ligt half onder water, waardoor eigen medewerking bij het reddingswerk uitgesloten is; ik ben geen technicus en neem aan dat er water bij de olie en benzine gekomen is. In ieder geval het hele geval is dood gewicht, moet tegen de kant opgetrokken worden door wagens die zelf in een diepe vette modderpoel staan.

De zaak schijnt hopeloos; maar bij zulke zaken zijn onze jongens op hun best. Urenlang blijven ze tobben, tientallen keren mislukt het, knappen kabels af, zakken andere wagens in de modder, draaien door, maar de jongens houden vol.

En voor de zoveelste keer wordt het spreekwoord bewaarheid: de aanhouder wint. De modder onder de carrier pruttelt en borrelt en protesteert, maar moet haar prooi loslaten; met grimmige voldoening kijken de jongens naar hun succes

en onbewust zijn ze weer versterkt in hun vast geloof aan de macht van het volhouden.

Wat dit alles met een soldatenboekje te maken heeft?

Ach, als je sommige mensen hoort en sommige rapporten leest, dan krijg je de indruk: na twee, drie dienstjaren in de tropen zitten veel zielen zo hopeloos vast in de modder der zonde, dat ze er niet meer uit te redden zijn!

Schijn bedriegt! De Kerk leert, dat men aan niemands redding mag wanhopen. Dus noch van zichzelf noch van wie ook ooit denken: hopeloos!

Volhouden! Bidden, werken, offeren voor eigen redding en die van anderen. Schijnt het tientallen keren te mislukken, toch volhouden! Geen carrier zit zo vast in de modder, en geen ziel zo vast in de zonde, of ze zijn er wel uit te krijgen. Als je maar volhoudt!

Afgekeurd en toch

Als je ooit van Amersfoort naar Hilversum gefietst hebt of zult fietsen, vind je langs de weg een villa met de naam: En toch Ik weet niet welke geschiedenis daarachter zit, maar die woorden troffen me altijd en ik zou ze als levensmotto willen zien van een groot Nederlander, wiens naam je misschien nooit gehoord hebt of alweer vergeten bent. Natuurlijk, je moet ook zoveel namen van „grote Nederlanders” onthouden; van spierbundels die net even sterker waren dan een andere spierbundel en hem daardoor met kapotte neus en tanden knock out konden slaan; van zwemsters die net 1/10 seconde eerder dan een andere zwemster konden aantikken en zulke beroemdheden meer.

Maar probeer althans in je geheugen plaats te maken voor Petrus Donders, de Apostel der slaven, melaatsen en Indianen in Suriname. Hij had alles tegen en niets vóór; hij werd voor alles afgekeurd en toch

Toen hij op tienjarige leeftijd de derde klas half uit had, werd hij afgekeurd voor verdere studie; en toch begon hij twaalf jaar later de zware priesterstudie en heeft die met goed gevolg beëindigd; maar vraag niet wat het hem gekost heeft, als 22-jarige jongeman tussen kleine jongens op de banken te gaan zitten, de plagerijen van die onbarmhartige leeftijd te verduren en de eindeloze rijtjes van buiten te leren.

Twaalf jaar lang was zijn werk als weversknecht door zijn patroon afgekeurd; hij kon niet beter; en toch heeft hij voor zichzelf en voor ontelbare ongelukkigen de geluksdraad geweven, de draad van Boven, de enige waaraan het geluk van de mens hangt.

Van zijn 18e tot zijn 23e jaar moest hij telkens voor de militaire keuring komen, maar werd telkens om zijn zwakke gezondheid afgekeurd. En toch heeft hij met meer zorg dan de beste hospik 28 jaar lang melaatsen verpleegd; toch heeft hij met meer doodsverachting dan onze dapperste marinier de gevaren van zee en rivieren getrotseerd op zoek naar zielen; toch heeft hij tot zijn 78e jaar taaier dan de taaiste infanterist gelopen door de oerwouden en moerassen en zandvlakten van Suriname; toch wist hij handiger dan onze handigste pionier of genie-man bruggen te slaan tussen God en de bijna verdierlijkte slaven en de wildste Indianen; toch heeft hij, roekelozer dan welke A.A.T.-er ook, de zondaars van de duivel af — en naar God toe gevoerd; toch wist hij beter dan onze knappe artilleristen het zware geschut van Gods rechtvaardigheid zelden maar dan ook doeltreffend te laten donderen; toch kon hij verbindingen tussen God en de mensen en tussen de mensen onderling tot stand brengen, zo vernuftig en solide als heel onze vernuftige Ver-

binding het niet kan; toch was hij de staf en ondersteuning voor al degenen die onder hun lichamelijke ellende bezweken; hij gaf inlichtingen aan wie geen raad meer wisten, hij beveiligde de zielen die in gevaar verkeerden, hij transporteerde heidenen en zondaars naar een menswaardig christelijk leven en vele christenen naar de volmaaktheid.

Afgekeurd voor de militaire dienst —, en toch verenigde hij in de sector Suriname alle diensten die de strijdende Kerk nodig heeft, in zijn eigen persoon.

Toen Petrus Donders op 58-jarige leeftijd eindelijk hulp kreeg bij zijn melaatsen-zorg, vroeg hij aan zijn Overheid verlof, niet naar Holland, maar naar de gevaarlijkste Indianenstammen en de ontoegankelijkste oerwouden.

Hij was totaal op, en toch heeft hij nog 20 jaar Indianen en Bosnegers gezocht, ondanks ongelooflijke terreinmoeilijkheden en tropische hitte.

Op 78-jarige leeftijd knapte hij af, en zijn laatste woorden voor de melaatsen waren: „Mochten ze toch eens begrijpen, wat een ontzettend kwaad de zonde is”.

Hij wist: zelfs de melaatsheid hoeft de mens niet ongelukkig te maken; dat doet alleen de breuk met God.

Hij heeft volgehouden en gewonnen....

Zijn leven en deugden zijn nauwkeurig onderzocht en heldhaftig verklaard.

Hij had alles tegen: straatarm, zwak, weinig ontwikkeld, onhandig; geen machtige stem, geen indrukwekkend voorkomen, geen uiterlijke talenten.

Hij heeft „geroeid met de riemen die hij niet had”; daarom is hij met Gods genade geworden de grootste Tilburgenaar, een groot Nederlander, die toch eigenlijk wel een plaats verdient in een soldatenboekje. Vind je ook niet?

Bedienen.

Ook al weer zoiets waar niet-katholieken vreemd van staan te kijken! Er is een ongeluk gebeurd, een soldaat is zwaar gewond, er dreigt stervensgevaar, — dan is met de roep om een dokter meteen de roep om een priester, als het om een katholiek gaat.

Is hij nog bij kennis, dan worden de omstanders verzocht zich even te verwijderen, voor het geval de stervende biechten kan of wil; daarna wordt dan een klein gouden busje te voorschijn gehaald, en tot verbazing van de omstaande niet-katholieken worden verschillende zintuigen gezalfd onder het uitspreken van Latijnse gebeden; zo mogelijk wordt ook de H. Communie gegeven.

In de ogen van niet-katholieken is het een vreemde formaliteit, en ze begrijpen maar niet, waarom wij daar zoveel waarde aan hechten.

Laten wij beginnen hen gerust te stellen: de bedoeling is niet: al heb je geleefd als een beest, dan kom je toch wel in de hemel als je maar geluk hebt, dat een priester je in bewuste of bewusteloze toestand „bedient”.

Nooit genoeg kunnen wij ons zelf en anderen er van doordringen, dat wij het oordeel over iemands eeuwigheid moeten overlaten aan God. Hij alleen kent alle omstandigheden waarin iemand geboren en opgevoed is, waarin hij geleefd heeft, de kracht der bekoringen, de mate der genaden en zoveel andere factoren die uiteindelijk het schuldig of onschuldig bepalen.

Maar in zijn eindeloze goedheid heeft God ons voor de verschillende omstandigheden des levens aparte genademiddelen, Sacramenten, gegeven, om ons te helpen het doel van ons leven te bereiken, nl. hier op aarde verenigd te zijn met God door de heiligmakende genade, na onze dood volmaakt verenigd te zijn met God door de zaligmakende aanschouwing; en het tweede doel hieraan gelijk: zoveel mogelijk andere mensen aan dat geluk deelachtig maken.

Speciaal voor het eerste doel en speciaal voor het einde van ons leven, heeft Christus ons gegeven het H. Oliesel. Dat sacrament sterkt de ernstig zieke in de benauwdheid van de doodsstrijd, helpt hem ter genezing als deze hem zalig is en kan hem vergiffenis schenken van zijn zonden als hij niet meer biechten kan en van te voren de goede mening gemaakt heeft, om dit sacrament te ontvangen; in die goede mening zit dan opgesloten spijt over de bedreven zonden.

Daaruit kun je dus twee dingen opmaken.

Van de ene kant, dat het idioot is er maar op los te leven in het vermetel vertrouwen: als ik in mijn stervensuur maar bediend word, kom ik toch in de hemel.

Van de andere kant, begrijp je dat onze Moeder de H. Kerk alle moeite doet, om haar kinderen in stervensgevaar het H. Oliesel te laten toedienen.

God kan natuurlijk ook buiten bepaalde middelen om zijn doel te bereiken, maar daarop mogen wij pas vertrouwen, als het gebruik der middelen onmogelijk is.

Bij het H. Oliesel worden de verschillende zintuigen gezalfd onder het gebed, dat God moge vergeven hetgeen door dat zintuig misdreven is.

„Ten volle bediend” betekent, dat de zieke ook heeft kunnen biechten en communiceren; tenslotte geeft de priester ook nog de pauselijke zegen, waaraan een volle aflaat verbonden is.

Viaticum of Teerspijze wordt de H. Communie in stervensgevaar genoemd, omdat zij dan als het ware aan de zieke meegegeven wordt op zijn reis naar de eeuwigheid, om daar op te „teren”.

Soldaten die op een gevaarlijke actie gaan waaraan levensgevaar verbonden is, mogen niet het H. Oliesel ontvangen, omdat het stervensgevaar als het ware van binnen uit aanwezig moet zijn.

Zij kunnen profiteren van Biecht en Communie, en als dat onmogelijk zou zijn, van het volmaakt berouw.

Maar in alle opzichten het beste en het vruchtbaarste en het veiligste is: leef altijd in staat van genade!

Vermist.

Hoe meer je het meegemaakt hebt, des te minder treft je het eerste gerucht: ze zeggen dat er een patrouille vermist is!

Met een gerechtvaardigd optimisme denk je: dat is al zo dikwijls gezegd en altijd bleek het overdreven te zijn; òf ze hadden onderweg wat tegenstand gehad, òf ze zijn verdwaald en kwamen met wat zoeken toch weer terecht. In het ergste geval hadden ze benauwde uren of een beroerde nacht in de rimboe; dan hebben ze pech gehad!

Maar dan worden de geruchten zekere berichten: ze zijn al 24 uur zoek en hebben nog geen teken van leven gegeven; er zijn al patrouilles uitgezonden om ze te zoeken en de Pipercup zoekt het hele gebied af.

In vertrouwen op die maatregelen blijf je optimistisch en je smoort de onrust: het mocht deze keer eens werkelijk misgelopen zijn; in dat moeilijke en gevaarlijke terrein kunnen ze toch best in hinderlaag gevallen en afgeslacht zijn....

Op een vliegveldje in de rimboe ontmoet je de Pipercup-piloot met zijn waarnemer; ze komen tanken.

„En?”

„Niets gezien of gehoord! Dadelijk gaan we nog eens proberen.”

Maar de derde en vierde dag gaan voorbij en nog geen teken van de vermiste patrouille.

Het leven en het werk gaan dóór, moeten dóórgaan, maar onder die oppervlakte stuit je onmiddellijk en overal op de onrust en zorg; dan valt alle onderscheid en afstand tussen de verschillende onderdelen weg en overal luidt de eerste vraag: „Aalmoezenier, hebben ze al wat gehoord van die vermiste patrouille?”

Weer nieuwe uitzending van patrouille; van de Verbinding kan maar één jongen mee; de Commandant heeft geen moeite om er een te vinden; hij heeft moeite om er één aan te wijzen onder degenen die zich vrijwillig aanmelden; tenslotte laat hij hen spiertje trekken en die het langste spiertje trekt „mag” mee op zoek naar de vermiste kameraden.... Ze weten niet wie het zijn; ze behoren tot een ander onderdeel; ze hebben talloze avonturen meegemaakt; ze hadden al tien keer afgeknapt moeten zijn; ze werden herhaaldelijk teleurgesteld in hun volkomen gerechtvaardigd verlangen naar aflossing; ze weten dat door dit hachelijk avontuur hun aflossing misschien op de eeuwige baan geschoven wordt, maar ze gaan!

En ze zoeken.... tot ze de eerste overblijfselen der vermisten vinden, die bewijzen dat de beschermelingen van de z.g. Veiligheidsraad geen soldaten maar rovers, afslachters en moordenaars zijn....

Het leven gaat dóór, maar je denkt ook dóór. Je denkt aan heel het leger der Strijdende Kerk, je denkt aan de talloze „vermisten”, de heidenen, de zondaars, de afgevallenen katholieken. En je vraagt je af: waarom — goddank! — zoveel zorg voor een paar lichamelijk vermisten en meestal zo weinig zorg voor die talloze geestelijk „vermisten”?

Onbevleete Ontvangenis.

Het feest van 8 December, Maria's Onbevleete Ontvangenis, wordt dikwijls niet goed begrepen.

Zowel katholieken als niet-katholieken verwarren Maria's Onbevleete Ontvangenis vaak met haar maagdelijk Moederschap.

Dit laatste voorrecht beschrijft de H. Schrift aldus: „De engel trad bij haar (Maria) binnen en sprak: Wees gegroet, gij vol van genade; de Heer is met U, gezegend zijt gij onder de vrouwen. Zij verschrok van dit woord en vroeg zich af, wat die groet kon beduiden. De engel zeide haar: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade gevonden bij God. Zie, ge zult in Uw schoot ontvangen en een Zoon baren en gij zult zijn naam Jesus noemen. Hij zal groot zijn, en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden.... Maria sprak tot de engel: Hoe kan dit geschieden, daar ik geen man beken? De engel antwoordde haar: De Heilige Geest zal op U neerdalen en de kracht des Allerhoogsten zal U overschaduwen; daarom zal ook het heilige dat uit U wordt geboren, de Zoon van God worden genoemd.” Lucas I, 28—36.

De H. Kerk herdenkt dit maagdelijk Moederschap in het bekende gebed:

De Engel des Heren heeft aan Maria geboodschapt,
En zij heeft ontvangen van den H. Geest.

Heel iets anders is de Onbevleete Ontvangenis; daarmee bedoelt de H. Kerk, dat Maria in de schoot van haar moeder Anna onbevleete ontvangen is, d.w.z. zonder smet der erfzonde. Wel heeft Maria dit voorrecht gekregen omdat zij Moeder van God zou worden; maar er is dus een groot onderscheid tussen het maagdelijk Moederschap en de Onbevleete Ontvangenis.

Dit laatste is geen nieuw geloofsartikel, zoals vaak gedacht en beweerd wordt.

Na de dood der Apostelen zijn door God geen nieuwe geloofswaarheden bekend gemaakt. De schat der Openbaring groeit niet meer, maar wel is de Kerk in de loop der eeuwen gekomen tot een diepere kennis en een vollediger begrip van hetgeen reeds vroeger geopenbaard was. Wanneer de Kerk onder leiding van de H. Geest daarover een plechtige en bindende uitspraak doet, noemen we dat een dogmaverklaring.

Wat nu dit geval betreft: de Kerk heeft altijd geleerd, dat Maria „vol van genade” was; dat zij vrij was van alle zonde; dat er volledige vijandschap was tussen haar en de duivel. Langzamerhand is men gaan begrijpen, dat Maria dan ook vrij moet zijn gebleven van de erfzonde. In 1854 deed Paus Pius IX hierover een plechtige uitspraak: de dogmaverklaring van de Onbevleete Ontvangenis van Maria.

Of dit dan niet in strijd is met het geloofsartikel, dat Jesus de Verlosser is van alle mensen?

Toch niet; om de verdiensten van Jesus Christus zijn alle andere rechtvaardigen van de erfzonde gezuiverd; Maria is om dezelfde verdiensten voor de erfzonde gevrijwaard.

Moeilijk te begrijpen? Stel je twee kinderen voor, die op het trottoir van een modderige straat staan. Aan de overkant staat moeder die hun toeroept te wachten tot ze hen komt halen.

Het ene kind wacht niet, steekt de straat over, maar valt prompt in de modder. Moeder snelt toe, tilt het kind op, veegt de modder af en brengt het naar de overkant. Het andere kind wacht tot moeder het komt halen en steekt aan moeders hand de straat over zonder uit te glijden in de modder.

Beide kinderen hebben aan moeder te danken, dat ze tenslotte veilig en schoon aan de overkant komen, maar op verschillende manier.

Lijkt dat niet iets op de verlossing van alle andere rechtvaardigen en op de verlossing van Maria, die we noemen de Onbevleete Ontvangenis?

„Het Lied van Bernadette”.

Als het niet wat oneerbiedig klonk, zou ik zeggen: de verschijningen van O. L. Vrouw te Lourdes, in 1858, vormden de illustratie van wat vier jaar te voren in Rome als geloofswaarheid (dogma), werd afgekondigd. Illustratie, geen bewijs in de strikte zin van het woord. — Wij geloven in de Onbevleete Ontvangenis van Maria, omdat de H. Kerk het ons leert met haar van God ontvangen gezag. Geen visioenen en verschijningen kunnen geloofswaarheden geloofwaardiger maken of daar afbreuk aan doen.

In de gelijkenis van Lazarus en de rijke vrek legt Christus Abraham deze woorden in de mond: „Als zij (d.z. de broers van de rijke vrek) Mozes en de Profeten niet geloven, zullen zij ook niet iemand geloven die van de doden is opgestaan.”

Daarom houdt de Kerk aanvankelijk zich altijd afzijdig en neutraal ten opzichte van verhalen over verschijningen en wonderen. Hele streken en volksmenigten kunnen daarover in opwindung verkeren — het officiële Kerkelijk Gezag blijft nuchter en koel en eist een allerstrengst onderzoek, alvorens enige instemming te tonen.

De afwijzende houding der Kerk berust op eerbied voor God en het Goddelijke, waarmee niet lichtvaardig gehandeld mag worden. De afwijzende houding der ongelovige wereld berust op een ontkennen van God en het Goddelijke.

Daarom kan de Kerk na deugdelijk onderzoek, de waarheid van wonderen en visioenen aannemen, maar moet de ongelovige wereld zich in duizend bochten kronkelen om aan een erkenning te ontkomen. Chesterton schrijft ergens vol medelijden over die „arme” vrijdenkers, die niet eens vrij zijn om te denken dat er een God bestaat!

Boek en film: „Het lied van Bernadette” geven een prachtig beeld, niet alleen van het feit, maar ook van de houding die Kerk en wereld daartegenover aannamen.

't Is misschien het zoveelste wonder van Lourdes, dat die film maand na maand volle zalen blijft trekken; talloze katholieken worden erdoor gesterkt in hun liefde voor Maria, die haar kleine uitverkorene geen geluk op aarde kon beloven, maar wel in de eeuwigheid....

En de niet-katholieken? God alleen weet, wat er in de harten der mensen omgaat, maar het kan niet anders of „Het Lied van Bernadette” moet velen tot nadenken brengen en veel vooroordelen tegen de Katholieke Kerk wegnemen.

Het maakt ook begrijpelijk, dat talloze mensen uit alle delen der wereld naar Lourdes komen om te bidden en genezing te vragen voor allerlei kwalen en ziekten. Wanneer God door het verrichten van wonderen op door Hem uitverkoren plaatsen die plaatsen heiligt, is het begrijpelijk dat velen daarheen een bedevaart maken. De Kerk verplicht niemand daartoe, en neemt nog minder voor haar rekening alle misbruiken en on-smakelijkheden die maar al te vaak aan bedevaartplaatsen en bedevaarten verbonden zijn!

De nuchtere Thomas van Kempen waarschuwt al in zijn „Navolging van Christus: „Wie veel op bedevaart gaan, worden zelden heilig!” Omdat zij daarvoor plichten van staat verzuimen of ter bedevaart gaan niet in de geest van boete en gebed, maar louter voor vermaak en sensatiezucht. Wil men daarvoor op reis gaan — goed, maar noem het dan geen bedevaart!

Ook hierbij zal karakter, opvoeding, landaard, ervaring enz. een gewichtige rol spelen. Waar de ene over gesticht is, daarover zal de andere zich ergeren; of liever: de een zal open oog hebben voor het stichtende, de ander zal zich blind staren op het onsmakelijke en ontstichtende. Onze Moeder de H. Kerk spoort aan tot bedevaarten in boete en gebed, en tracht het al te menselijke wat er vaak bijkomt, te veredelen en te verbeteren; zonder meteen tot strenge maatregelen en verboden over te gaan.

Alle gebed, gezang en offer op bedevaartplaatsen komt tenslotte neer op glorie geven aan God, die in bepaalde personen en op bepaalde plaatsen Zijn almacht en Zijn liefde op bijzondere wijze doet schitteren.

Dat is ook het refrein en de echo van „Het Lied van Bernadette”.

Banjak aan te verdienen!

Een flauw smoesje om je aan het lezen te krijgen? Misschien, maar misschien ook niet! Oordeel zelf!

Met een paar jongens ga ik op ziekenbezoek bij een kameraad die drie maanden geleden bij patrouille-lopen is gewond; een paar rare verwondingen in het been en nog één en ander. Met grenzeloze moeite voor de jongens en ontzaglijke pijn voor hemzelf, hebben we hem (en nog een andere gewonde en een gesneuvelde) letterlijk bij nacht en ontij naar veiliger oorden kunnen brengen.

Nu, na bijna drie maanden, ligt hij nog steeds onbeweeglijk op zijn rug, met een pin door zijn been dat hoog moet liggen en een paar zware gewichten torst; enfin, je kent zo'n apparaat!

Hoe hij het maakt? O, veel beter dan eerst; de Overste is daags tevoren weer geweest en heeft hem gezegd, dat hij over 62 dagen genezen moet zijn om mee naar Holland te kunnen gaan; en de dokter denkt dat het wel lukken zal!

Dus samen vijf maanden! Nee, we worden er niet stil van; je moet bij zulke patiënten niet stil zijn; het is meestal al stil genoeg op zulke ziekenzalen! We praten dóór, maar als we weggegaan zijn, zegt een van de jongens: „Vijf maanden zo liggen! Nou, als ik morgen weer aan het werk ga, zal ik toch niet meer zo erg kankeren; alles beter dan vijf maanden zo te moeten liggen!”

Gelijk had-ie! En dat is het eerste wat je verdienen kunt met het bezoeken van zieke kameraden: dankbaarheid voor je gezondheid en meer tevredenheid bij je werk, al is dat nog zo taai of saai of zwaar of wat ook!

„Kind, dank God dat je werken mag; in het ziekenhuis liggen er zoveel die het graag zouden doen maar niet kunnen”, zei mijn moeder dikwijls; met ons groot gezin van 12 kinderen was er altijd werk in overvloed, zowel voor moeder als voor ons. Wanneer wij dan wel eens mopperden (andere aalmoezeniers zullen dat nooit gedaan hebben, hoor, maar ik wel!) klonk het opgeruimd: Kind, dank God dat je werken mag! De wens om ziek te zijn werd in de kiem gesmoord door een werkelijke ziekte of door een bezoek aan zieken.

Wat je daarmee nog meer verdienen kunt? De voldoening: ik heb mijn kameraden wat afleiding bezorgd! Wat post is voor gezonden, is, naast post, bezoek voor zieken; vooral van dorps- of buurtgenoten, van kameraden uit Compie of peloton, van al degenen die wat te vertellen hebben over het dagelijkse leven met zijn dingen, die aan gezonden bijna ongemerkt voorbij gaan, maar voor zieken weer stof tot denken en praten geven.

Wat je met ziekenbezoek nóg meer verdienen kunt?

Luister eens naar wat Christus zelf daarvan zei, in zijn beschrijving van het Laatste Oordeel.

„Dan zal de Koning zeggen tot hen die aan zijn rechterhand staan: Komt, gezegenden mijns Vaders, neemt bezit van het rijk, dat voor U bereid is van de grondvesting der wereld af. Want Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: Heer, wanneer zagen we U ziek en zijn wij tot U gekomen? Dan zal de Koning hun antwoorden: Voorwaar, ik zeg U: Wat ge voor één van mijn geringste broeders gedaan hebt, dat hebt ge voor Mij gedaan.” Matth. 25 : 34—40.

Is er met ziekenbezoek banjak te verdienen of niet?

Vaasooseisamen.

Ja, als de drukker geen drukfout maakt, staat het er heel duidelijk: vaasooseisamen. Dit is nu eens geen Latijn of Grieks of Hebreeuws, 't is zelfs geen Maleis, anders zou je het wel verstaan! Misschien herken je het als de woorden van het kruisteken, zoals je die zelf heel lang geleden brabbelde of iets minder lang geleden door kind, broertje of zusje hoorde brabbelen.

Het betekent: In de Naam van den Vader en den Zoon en den heiligen Geest. Amen.

Behalve moeder, die vindt dat de kleine al zo duidelijk praten kan, vindt iedereen het wartaal. Dat is het ook, maar toch moeder heeft niet helemaal ongelijk! Zij zou het pas krijgen, als zij de kleuter zo liet blijven brabbelen, ook wanneer die kleuter ouder wordt. Een kind van 10 jaar hoort duidelijker te praten, ook tegen O. L. Heer; dus zeker mannen en jongens van 20 jaar en ouder. Die

bidden dan ook allemaal heel duidelijk; moet je maar eens horen, als ze antwoorden op de gebeden na de H. Mis of bij het rozenhoedje!

Maar om op de moeder terug te komen, ze weet dat de kleuter het op die leeftijd niet beter kan, daarom is zij er tevreden mee en is overtuigd, dat O. L. Heer het allang goed vindt. 't Is immers dezelfde Christus die indertijd de Apostelen een standje maakte, omdat zij moeders met kinderen wilden wegsturen. „Laat de kinderen tot Mij komen en houdt ze niet tegen; want aan dezulken behoort het Rijk der hemelen”.

Tegenover God moeten wij zijn als kinderen, ook in ons praten tegen God. Wat niet zeggen wil dat wij vaasooeisamen brabbelen of het tweede gedeelte van het Onze Vader en Weesgegroot laten uitlopen in een ongearticuleerd gebrom — komt ook niet voor bij soldaten!

Maar het betekent dit: het is onzin om te zeggen: ik kan niet bidden. Dat kan iedereen als men zelf maar geen te hoge eisen stelt aan de vorm van het gebed. De verzuchting: God, ik kan niet bidden, is al gebed! Om het eens een beetje ruw uit te drukken: waarom zou een soldaat wel tientallen keren per dag hardop kunnen zeggen: God, verdomme, en nooit eens zachtjes: God, help me?

Waarom kan de Zoete Naam in alle toonaarden misbruikt worden, en niet eens, in ogenblikken van zwakheid, goed gebruikt worden door een oprecht: Mijn Jesus, barmhartigheid?

Bij ongelukken of bij gesneuvelden kan de aalmoezenier of anders een goede kameraad er niet gauw genoeg bij zijn, om ons dergelijke schietgebedjes voor te zeggen. Prachtig! Maar wat goed is in het ogenblik van sterven, is ook goed in vele ogenblikken van het leven. Elke verheffing van het hart tot God, tot Christus, tot Moeder Maria en andere heiligen, is goed en nuttig en noodzakelijk, ook al is de vorm even onbeholpen als het vaasooeisamen van de kleuter.

Eerste Vrijdag.

Op een Donderdagavond staat een hele rij katholieken voor de hut of de kamer of welk ander plekje ook, waar de aalmoezenier zit.

„Wat is er nou aan de hand?” vraagt een niet-katholieke meerdere of kameraad.

„Morgen eerste Vrijdag”, klinkt het vlotte antwoord, dat de vrager even wijs laat als te voren.

Weer zo'n apartje van de katholieken! Wat zou dat nou weer betekenen?

Dat „weer” heeft werkelijk alle reden. De katholieke Kerk heeft inderdaad telkens weer opnieuw bepaalde plechtigheden en praktijken om ons bepaalde waarheden in herinnering te brengen en bepaalde plichten te doen vervullen.

Zo heeft ieder mens de plicht van dankbaarheid voor alles wat Christus voor ons gedaan heeft en nog doet. Christus zelf beklagde zich eens over de ondankbaarheid der melaatsen: „Zijn er geen tien gereinigd? Waar zijn de negen anderen? Er is maar een die terugkomt en eer geeft aan God.”

Gelijk het was in het begin, zo is het nog! Vele mensen vergeten wat Christus geleden heeft om ons te genezen van de melaatsheid der zonde! Hij zelf beklagde zich daarover in een verschijning aan de H. Margaretha Maria. Zijn H. Hart tonend sprak Hij: „Ziehier het Hart, dat de mensen zo heeft liefgehad, maar van de meesten krijg ik niets dan ondank en verachting. Als de mensen Mij maar een beetje wederliefde betoonden, zou Ik zo mogelijk nog meer voor hen willen doen! Gij tenminste, vul aan wat anderen te kort komen.

Als uiting van dankbaarheid en eerherstel vroeg Hij de instelling van het feest

van het H. Hart en de eerherstellende Communie op negen achtereenvolgende eerste Vrijdagen van de maand. Aan die devotie en aan andere uitingen van godsvrucht tot het H. Hart verbond Hij vele beloningen van geestelijke en tijdelijke aard.

Veel katholieken hebben daarom de door de Kerk aanbevolen — niet bevolen! — gewoonte aangenomen, om op de eerste Vrijdag van de maand ter Communie te gaan tot eerherstel aan het H. Hart voor de tekortkomingen van zichzelf en van anderen. Om met zo zuiver mogelijk geweten die Communie te ontvangen gaan velen dan 's avonds te voren biechten.

Dat is noodzakelijk voor degenen die doodzonde gedaan hebben; maar ook degenen die in staat van genade zijn, maken vaak van die gelegenheid gebruik om hun geweten weer te zuiveren en vooral door de biecht het goddelijk leven in hun ziel te versterken en door de sacramentele genade van bijstand bepaalde fouten te verbeteren.

Zo bereikt de viering van de eerste Vrijdag een drievoudig doel: zij geeft glorie en eerherstel aan het goddelijk Hart, zij strekt tot ons zielenheil en zij vult aan wat katholieken en niet-katholieken tegenover God te kort komen.

Natuurlijk kan dat drievoudig doel ook op vele andere wijzen bereikt worden, maar de speciale vraag van Christus en de dringende aanbeveling der Kerk mogen bij ons toch wel zwaar genoeg wegen om de eerste Vrijdag in ere te houden.

Verplicht is het niet, maar als wij ons alleen maar houden aan wat wij verplicht zijn, dan zullen wij ook gauw te kort schieten in wat we wel verplicht zijn.

Daarbij: als Christus zich van zijn kant alleen had gehouden en nog hield aan wat Hij tegenover ons verplicht is, wat zou er dan van ons terecht komen?

Tida Taoe!

Nooit nijdig geworden als je wat vroeg en je kreeg die twee woordjes ten antwoord?

Troost je dan met de schrale troost, dat je niet de eerste bent die daarom nijdig is geworden. Vraag maar eens aan oud-Indischgasten, hoe dikwijls ze uit hun vel gesprongen zijn als kokki of baboe of djonggos op de vraag waar dit of dat gebleven was, het stereotype antwoord gaven: Tida taoe!

Maar laten we eerlijk blijven: dat antwoord, dat dikwijls een goedkope poging is om verzuim of diefstal te bedekken, is niet het monopolie van een bepaald ras of stand! Heb je zelf nooit op verboden-toegangs terrein gespeeld, gelopen of gefietst, en bij aanhouding met een onnozel gezicht beweerd: Wist ik niet! De onnozelheid ging over in verontwaardiging als je toch op de bon ging; maar diep in je hart of zeker als de boze bui over was, begreep je best: als die vent iedereen geloofde en liet gaan, was-ie ook een lummel!

En veronderstel eens: je wordt van de sokken of van de wielen gereden door iemand die pal rechts houdt; je bent militair, dus blijf je kalm (nooit gemerkt van militairen?) maar toch geef je een aardig nummertje vuurspuwende berg weg, waarvan het verplicht-links-houden het hoofdmotief vormt. Stel je voor dat die vent onnozel zegt: dat wist ik niet! Dan ontplof je helemaal (in alle kalmte natuurlijk, daar ben je militair voor) en ik wed honderd tegen één, dat je uitvalt: Stommeling, dat moet je weten!

En nou heb je zelf me gebracht waar ik wezen wou: sommige dingen moet je weten!

Onwetend zondigt niet, hoor je vaak. Aangenomen dat het waar is, blijft het toch even waar: die onwetendheid zelf kan zonde en strafbaar zijn!

Dat geldt voor het burgerleven, het militair leven en het godsdienstig leven.

In dat laatste is een minimum en een maximum; daartussenin een schier eindeloze variatie, die verschilt naar leeftijd en ontwikkeling. Sommige waarheden en plichten moet iedereen kennen; van anderen is het kennen zo niet noodzakelijk, dan toch uiterst nuttig om een behoorlijk christelijk leven te leiden en anderen te winnen voor zulk een leven door eigen voorbeeld en het opruimen van talloze vooroordelen tegen de Kerk.

Natuurlijk zal ook de best ontwikkelde katholiek niet kunnen antwoorden op alle vragen van niet-katholieken. Vooreerst omdat één gek meer kan vragen dan honderd wijzen kunnen antwoorden (het is maar bij wijze van spreekwoord, hoor!) Maar vooral omdat er nu eenmaal in ons geloof geheimen zijn, die het menselijk verstand niet kan doorgronden.

Dat ligt voor de hand; God is oneindig, ons verstand is eindig en beperkt; dus God zal allicht dingen doen en zeggen, die ons verstand niet kan bevatten. Daarvan zegt ons verstand wel, dat het redelijk is om aan te nemen wat God door Christus heeft geopenbaard.

Maar daarnaast zijn er genoeg dingen die een normaal katholiek behoort te weten; weet hij het niet, dan moet hij vragen, anders is zijn onwetendheid schuldig.

Een bekend voorbeeldje: één der plichten van een katholiek is de Zondagsheiliging, o.a. door het eerbiedig en aandachtig meebidden en meeoferen van het H. Misoffer; alleen een geldige reden kan hem daarvan ontslaan.

Nu komt een soldaat 's Zaterdags in een plaats waar een kerk, of minstens een aalmoezenier is; dan is hij wel degelijk verplicht te informeren, waar en hoe laat 's Zondags de H. Mis opgedragen wordt. Verzuimt hij dat en komt hij daardoor drie à vier uur te laat, als de H. Mis al afgelopen is en de aalmoezenier weer ergens anders heen is, dan is hij van alle kanten fout, en kan zich niet verontschuldigen: ik wist niet, dat de H. Mis zo en zo laat was!

Had hij moeten weten door het te vragen!

Een voorbeeld op ander gebied? Een dóór en dóór goede jongen doet niet meer aan zijn geloof, omdat een kameraad hem verteld heeft, dat de Paus de wapens der soldaten zegent om anderen mee dood te schieten; dat klopt niet, vindt hij.

Nee, dat klopt zeker niet! Vooreerst is het vierkant gelogen, dat er ooit wapens gezegend zijn om anderen dood te schieten; vervolgens klopt het niet dat een jongen om een leugen van zijn kameraad zijn trouw aan God en Kerk verzaakt; tenslotte klopt het niet, dat hij zulke leugens niet laat recht zetten door te vragen aan aalmoezenier of andere priester of ontwikkelde leek. Die hadden hem allang kunnen vertellen, dat de Kerk Gods zegen kan afroepen, opdat ze veilig en ongedeerd terug komen.

„O, dat wist ik niet!”

„Had je moeten weten; anders moeten vragen!”

Vragen! Dus alvorens je weer te ergeren aan het „tida taoe” van baboe of kokki of tani, die je op patrouilletocht naar de weg vraagt, eerst jezelf eens afvragen, waarin je tekort schiet en dat niet te gauw trachten te verontschuldigen met een onnozel: tida taoe!

En gi geleuft dat !

West-Brabander of niet, we verstaan dat allemaal! En we weten ook wat ermee bedoeld wordt.

— 't Schijnt nu zeker te zijn, dat we niet langer dan twee jaar in Indië hoeven te blijven! — En gi geleuft dat ! Daarmee wordt die „zekerheid” weer op losse schroeven gezet.

Of die bewering dan een leugen is? Liegen is een sterk woord, tussen waarheid en leugen ligt nog een breed terrein vol voetangels en klemmen; daar liggen de fantasieën, de vergissingen, de valse geruchten, de vermeende of halve waarheden, de voor-de-gek-houderij, enz.

Volgens een paar jongens, met wie ik er eens over sprak, ligt op dat terrein ook de „leugen om een ander te helpen”. Dat was volgens hen helemaal geen kwaad; één beweerde zelfs dat het een goed werk was, om een ander desnoods door een leugen te helpen. Hij meende zelfs te bewijzen: iemand helpen is naastenliefde; nou en u zegt zelf altijd dat naastenliefde de voornaamste deugd is, dus ook voornameer dan de eerlijkheid; dus als ik iemand helpen kan door te liegen, dan doe ik het! Dat is toch goed?

„En gi geleuft dat ?” zei ik, maar daarmee was ik er natuurlijk niet af. Ze meenden mij met mijn eigen wapens verslagen te hebben en ik zou niet graag alle soldaten de kost geven die, als ze tot hiertoe gelezen hebben, bij zichzelf zeggen: dat vind ik eigenlijk ook! Lees dan nog even verder en denk eens na over het volgende:

Vooreerst: wat jullie „helpen” noemen, is vaak alles behalve een daad van naastenliefde en kameraadschap, 't is geen echte hulp. Een soldaat b.v. die zijn geweer hopeloos laat vervuilen en roesten, wordt niet werkelijk geholpen als daarvan bij inspectie geen melding gemaakt wordt en wanneer gezegd wordt dat alles in orde is; dat lijkt heel „humaan”, maar als hij bij de eerstvolgende aanval weerloos staat en beschoten wordt, begrijpt hij zelf en iedereen, dat hij met een standje of straf heel wat beter geholpen was.

Of denk je werkelijk een kameraad te helpen door hem geld te lenen om aan 't drinken en naar bepaalde vrouwen te gaan?

Als je dat helpen noemt, dan is het van de wal in de sloot helpen; en een sloot kan ontaard vies zijn!

Maar aangenomen dat het werkelijk hulp is, dan blijft het nog waar: het doel heiligt de middelen niet!

Liegen is altijd kwaad en je mag nou eenmaal geen kwaad doen, ook niet om er iets goeds mee te bereiken. Al het goede komt van boven, van God; hoe kan God ooit goedvinden, dat je Hem beledigt om je van Zijn hulp te verzekeren? En van grote en kleine dingen geldt het schriftuurwoord: „Als de Heer het huis niet bouwt, werken de arbeiders tevergeefs”. Dan wordt het een kaartenhuis, dat bij het minste schokje in elkaar stort.

Daarbij komt nog iets, waarvoor je een beetje na moet denken om 't te begripen; maar dan zul je ook zeggen: gelijk heeft-ie!

Je wilt met je leugen een ander helpen; daarvoor is nodig dat je geloofd wordt, anders schiet je er niks mee op. Maar hoe kun je verwachten geloofd te worden, als het waar was: je mag liegen om een ander te helpen? Daarmee houdt immers alle geloofwaardigheid en vertrouwen op! Dan word je nooit meer geloofd, omdat ze denken: 't kan waar zijn wat ie zegt, maar hij kan het ook enkel maar zeggen om een ander te helpen! M.a.w. de leugen berust op geloofwaardigheid van de menselijke getuigenis; wordt die uit beginsel ondermijnd door sommige leugens goed te praten, dan houdt de geloofwaardigheid op en worden de leugens zelf ook niet meer geloofd.

't Klinkt misschien een beetje geleerd, maar misschien kan een voorbeeld het duidelijk maken.

Pionier Piet werkt op een vliegveld, wordt goede maatjes met een piloot en mag een keer een rondvlucht maken. Hij gunt dat ook zijn vriend Jan; hij vraagt het aan de piloot, en als die weigert, zegt hij: U hebt me de vorige keer beloofd dat Jan mee mocht! Heeft de piloot geen reden om aan Piets eerlijkheid te twijfelen, dan zal hij denken: belofte maakt schuld, al herinner is me niets van die belofte! En Jan mag mee vliegen. Geldt echter het systeem: je mag liegen om een ander te helpen, dan denkt hij: het kan waar, maar ook gelogen zijn! Hij denkt er niet aan om zich te laten beetnemen en Jan vliegt niet mee.

Dat bedoelde ik met te zeggen, dat het goedkeuren van een leugen om welke reden ook, niet alleen de waarheid, maar ook de leugen zelf ondermijnt.

Je lijkt dan op de man die hoog in een boom een dikke tak moest afzagen. Hij ging op de tak zitten met zijn gezicht naar de stam en begon tussen de stam en zijn zitplaats te zagen.

Snap je waarom dat dom was en wat er met de man gebeurde toen de tak doorgezaagd was? Dan snap je ook hoe dom het is om liegen goed te praten, met welke schoon schijnende redeneringen ook.

En als ik nou tot slot zou zeggen: voortaan liegt er geen een soldaat meer, dan zeg je natuurlijk: en gi geleuft dat!!!!

Ja, ik wil!

Geen moeilijkheid die zo vaak en met zoveel schijn van waarheid tegen de Katholieke Kerk wordt ingebracht als het bezwaar tegen de on-ontbindbaarheid van het huwelijk.

Ook onder degenen die tegen lichtvaardige echtscheiding zijn en zelf een gelukkig huwelijksleven leiden, zijn er velen die ronduit verklaren: als twee mensen werkelijk elkaar niet meer kunnen verdragen, dan is het onzedelijk van de Kerk om hen toch te dwingen bij elkaar te blijven!

Grote woorden en een schijn van waarheid! Maar schijn bedriegt!

Laten we eerst de moeilijkheid tot haar juiste proporties en aan het juiste adres terugbrengen, om daarna de katholieke opvatting die trouwens door veel gelovige protestanten gedeeld wordt, aan te geven.

De Kerk dwingt niet tot altijd bij elkaar blijven: om gewichtige redenen berust zij in scheiding tussen tafel en bed.

De huwelijksband blijft daarbij bestaan; bezwaar daartegen hoort niet bij de Kerk, maar bij God zelf thuis.

De Kerk kan na allerernstigst onderzoek uitmaken, dat een bepaalde samenleving door defecten van geestelijke of lichamelijke aard, nooit een wettig en geldig huwelijk is geweest. Man en vrouw mogen dan niet alleen, maar moeten uit elkaar gaan, tenzij, weer om gewichtige reden en op bepaalde voorwaarden, zij blijven samenleven als broer en zuster.

Maar een wettig en geldig gesloten en voltooid huwelijk van twee gedoopten ontbinden, kan de Kerk niet, ook al zou zij dat willen!

De Kerk treft dus in geen geval „schuld”, wanneer een huwelijk mislukt en geen der partijen een ander huwelijk kan sluiten.

De H. Kerk wijst met de meeste nadruk op het gewicht van het huwelijk, op de noodzakelijke voorbereiding tot een gelukkig huwelijk, op de mogelijkheid om met Gods genade en eigen wilstraining van elk eenmaal gesloten huwelijk te maken wat er van te maken valt. De Kerk doet wat ze kan, maar als mensen

alle raadgevingen en geboden in de wind slaan en het loopt mis, dan krijgt de Kerk de schuld!

Fair is anders!

Dan maar aan God de schuld geven?

Luister eens wat er in de gebeden der Huwelijksmis staat:

O God, die door de kracht van Uw almacht alles uit het niet hebt geschapen; die, na de chaos van het begin geordend te hebben, de man schiep naar Gods beeld en hem de vrouw tot hulpe gaf, zo onafscheidelijk dat Gij haar lichaam uit zijn vlees deed ontstaan, ons daardoor lerend dat wat Gij uit één beginsel hebt willen vormen, nooit gescheiden mag worden.

God die de huwelijksgemeenschap door zulk een verheven geheim hebt geheiligd, dat Gij in de huwelijksband de geheimvolle gemeenschap tussen Christus en de Kerk hebt verzinnebeeld;

God door wien man en vrouw verbonden worden en door wien de oorspronkelijke vereniging van beiden zo krachtig gezegend is, dat zij alleen volkomen in stand bleef ondanks de vloek der erfzonde en de straf van de zondvloed;

Zie genadig neer op uw dienstmaagd die bij het aangaan der huwelijksgemeenschap door Uw bescherming verwacht gesterkt te worden. Het huwelijk zij voor haar een juk van Liefde en vrede; trouw en rein huwe zij in Christus en het voorbeeld der heilige vrouwen moge zij steeds navolgen.

Moge zij voor haar man beminnelijk zijn als Rachel, verstandig als Rebecca, hoogbejaard worden en trouw blijven als Sara.

Moge de bewerker van alle kwaad met geen van zijn werken haar besmeuren, zij blijve standvastig in het geloof en de geboden, trouw aan haar echtgenoot vermijde zij ongeoorloofde betrekkingen, haar zwakheid versterke zij door streng zelfbedwang.

Moge zij voornaam zijn door ingetogenheid, eerbiedwaardig door zedigheid, onderwezen in de hemelse leer; moge zij vruchtbaar zijn aan kinderen, van beproefde deugd en onschuldig. Dat zij eens tot de rust der Zaligen en het rijk der hemelen moge komen."

Je ziet dat er voor een gelukkig huwelijk nog iets meer komt kijken dan een goede betrekking van de jongen en een knap snoetje van het meisje! In talloze films en romannetjes wordt dat zo voorgesteld; daarin draait alles om de vraag of ze elkaar krijgen; hebben ze elkaar dan is film en romannetje uit. Maar in het leven begint het dan pas; daarin is het niet alleen de vraag elkaar te krijgen maar ook en vooral: elkaar te behouden!

Trouw blijven, ondanks kwijtraken van goede betrekking en knap snoetje, ondanks ontdekken van elkaars fouten, ondanks moeilijkheden met kinderen, ondanks ziekte of afwezigheid . . .

Dat alles is opgesloten in: Ja, ik wil!

Onwillekeurig komen ons dan de woorden der Apostelen in herinnering: „Als het zo staat, is het beter niet te trouwen!” Maar daarop volgde Christus' antwoord: dat met Gods hulp mogelijk is, wat met enkel menselijke krachten niet gaat.

Wie dus van plan is ooit dat: „Ja, ik wil” uit te spreken, of het al uitgesproken heeft, moet daarmee bedoelen: Ik wil alle middelen gebruiken om te bereiken en te behouden wat ik wil, nl. een huwelijk, dat ons beiden gelukkig maakt en ook de kinderen die God ons geven zal.

Tegenover alle theorieën over echtscheidingen en „gemengde” huwelijken en driehoeksverhoudingen en dergelijke uitvluchten der menselijke zwakheid en zelfzucht, stelt de Kerk niet haar eigen — maar Gods wet over de on-ontbindbaarheid van het huwelijk.

Men kan dat als een zwaar juk en een ondraaglijke last opvatten, men kan er

ook over denken als Vondel, die de volgende onsterfelijke regels aan de huwelijks-
trouw wijdde:

Waar werd oprechter trouw
Dan tussen man en vrouw
Ter wereld ooit gevonden?
Twee zielen, gloënde aaneengesmeed
en vastgenageld en verbonden
in lief en leed.

De band, die 't harte bindt
der moeder aan het kind
gebaard met wee en smarte
aan hare borst met melk gevoed
zo lang gedragen onder 't harte
verbindt het bloed.

Nog sterker bindt de band
van 't paar, door hand aan hand
verknocht om niet te scheiden,
nadat zij jarenlang gepaard
een kuis en vreedzaam leven leiden
gelijk van aard.

Daar zo de liefde viel
smolt liefde ziel aan ziel
en hart met hart te gader.
Die liefde is sterker dan de dood,
geen liefde komt Gods liefde nader,
is zo groot.

Huwelijk en Lectuur.

In het vorige hoofdstuk citeerde ik de bekende rei uit de Gijsbrecht:

„Waar werd oprechter trouw”

zulks als illustratie van de echt christelijke opvatting over het huwelijk.

Als tegenhanger daarvan stuurde iemand me een citaat uit een zogenaamd heel dik en geleerd boek. Daarin staat: „Het feit dat hogere apen bij een beval-
ling slechts één onbeholpen jong ter wereld brengen, dat een lang kindsheids-
tijdperk doormaakt, heeft klaarblijkelijk tot het huwelijk aanleiding gegeven.”

Ook een opvatting! Ik kan me niet voorstellen, dat ook maar één behoorlijk en verstandig mens die apentheorie aanvaardbaar vindt, wanneer ze zo aan-
gediend wordt. Ik zal dan ook geen regel en geen woord verspillen om dat over-
wonnen aftandse standpunt te bestrijden.

Maar ik wil het gevaar signaleren dat zulke enormiteiten omgeven worden
door een quasi wetenschappelijke entourage; dat in boeken, waarin zulke stom-
iteiten staan, ook wel eens verstandige dingen gevonden worden; dat niet ieder-
een onderlegd genoeg is, om het kaf van het koren te scheiden; dat voor velen
iets al een ernstige kans op waarheid maakt, als het maar geschreven of gedrukt
staat!

Is het dan niet volkomen redelijk, wanneer zowel de natuurwet als de Kerk het
lezen van bepaalde boeken en kranten verbiedt?

Wie voor het eerst in Indië komt, eet niet zonder onderscheid alles wat hij
vindt; en als een oud-Indischman hem waarschuwt tegen bepaalde groenten of

vruchten, dan is niemand zo idioot, om te zeggen: dat is mijn zaak, ik eet wat ik wil!

Waarom zeggen velen dan wel tegen natuurwet en Moederkerk: ik lees wat ik wil? Is de geest en de ziel die door bepaalde lectuur bedorven wordt, dan minder waard dan het lichaam?

Of als iemand wordt gewaarschuwd: als je dit eet, ga je wel niet dood, maar je wordt er erg beroerd van! is er dan één mens zo knettergek om te zeggen: ik eet het toch?

Iemand die krachtens zijn titel ontwikkeld moet zijn, kwam me eens verontwaardigd vertellen, dat hij voor goed gebroken had met de katholieke Kerk. Hij had nou toch een boek gelezen, nee maar, zo barbaars hard had hij zich de huwelijksmoraal van de Kerk niet voorgesteld; dat kon de ware Kerk niet zijn.

Hij keek een beetje verbluft, toen ik hem meteen de titel van het boek noemde, dat al meer oppervlakkige mensen in de war gebracht heeft. Ik heb hem toen eens rustig kunnen uiteenzetten het vele onwaars dat het boek bevat en de scheve manier waarop het beetje waars erin wordt voorgesteld.

Zijn spontane reactie was: „Dan is het schrijven van zo'n boek toch eigenlijk een ploertenstreek!” „Dat is het ook, maar is het eigenlijk niet onverantwoordelijk om terwille van één boek de wijsheid der oude Moederkerk op zij te zetten?”

De man was goddank eerlijk genoeg om dat toe te geven.

Maar is voorkómen niet beter dan genezen?

„Ja, maar we hebben toch al zo weinig lectuur!”

Eet je vergif met de uitvlucht: we hebben toch al zo weinig eten? Nou dan?

Demobilisatie.

Nooit over gehoord, zeker? Kan goed zijn, want je hoort er bijna nooit over praten!

Weet je wat het woord eigenlijk betekent?

Mobiel komt van een Latijns woord en wil zoveel zeggen als beweeglijk, beweegbaar. Als je heel geleerd bent, dan weet je, dat „auto” een Grieks woord is en „zelf” betekent; zodat een automobiel een apparaat is, dat niet getrokken of geduwd hoeft te worden, maar zichzelf kan bewegen. Dat zou je wel niet zeggen, als je in de modder knoervast zit, maar het is toch zo.

En nou snap je ook, waarom soldaten zoveel op auto's lijken en er zoveel van houden: soldaten hoeven ook nooit geduwd of getrokken te worden; ze bewegen uit zichzelf; 's morgens vroeg vliegen ze van hun tempatje, nog vóór het reveille is, of althans twee minuten vóór het eten klaar is.

En dan moet je overdag eens in een detachement komen! Een en al beweeglijkheid. Zelfs degenen die op bed liggen wentelen zich om het uur van de ene op de andere zij.

Weet je waarom soldaten zo beweeglijk, zo mobiel zijn? Wel, omdat ze gemobiliseerd zijn bij de mobilisatie van hun lichterding.

Demobilisatie is dus eigenlijk: onbeweeglijk maken; het wordt natuurlijk in een andere betekenis gebruikt, maar toch bestaat er een demobilisatie in letterlijke zin. Die staat ons allemaal eens te wachten; niemand verlangt er naar, en maar weinigen denken er aan.

Hoeft ook niet, als we er maar op voorbereid zijn, en ook dat zijn we lang niet allemaal!

Vreemd! Aan de demobilisatie in figuurlijke zin denkt iedereen, daarvoor worden uitgebreide maatregelen getroffen ter voorbereiding; heel goed!

Maar waarom zo weinig voorbereiding voor de demobilisatie in letterlijke zin?

Voor ieder mens komt eens het ogenblik, dat hij onbeweeglijk gemaakt wordt, m.a.w. dat hij sterft; in die zin worden per etmaal ongeveer 150.000 zegge honderdvijftigduizend mensen uit de samenleving gedemobiliseerd.

Wanneer wij daarbij zullen zijn, is onzeker, maar dat het eens gebeurt is zeker.

Van doordienen is dan geen sprake, evenmin als van overgaan naar een ander onderdeel van de strijdende Kerk op aarde. Dan wacht ons de lijdende Kerk in het vagevuur of de zegepralende Kerk in de hemel.

Tenzij we voor onze demobilisatie desertie gepleegd hebben uit de strijdende Kerk en niet berouwvol teruggekeerd zijn! Wat zijn mensen die God en Kerk verlaten anders dan deserteurs?

Ze kunnen zichzelf en anderen wijs maken, dat ze voor hun afval „gewichtige redenen” hebben gehad en nog hebben; en de toehoorders kunnen hem groot gelijk geven, wat hebben zij daaraan als bij hun demobilisatie die redenen niet op blijken te gaan? Desertie is van alle kanten fout en vindt zelfs bij de meest on-militaire mensen verachting. En de gevolgen zijn voor eigen rekening.

Denk eens wat meer aan je komende demobilisatie in letterlijke zin en zorg dat je daar nog beter op voorbereid bent dan op die andere, gewone demobilisatie.

Erg — Erger — 't Ergst!

Die vergrotende en overtreffende trap doen je natuurlijk aan je schooljaren denken. Dat is ook de bedoeling; ik wil je eerst iets in herinnering brengen, wat voor een schooljongen erg is: schoolblijven! Wanneer hem dat onder schooltijd aangezegd wordt, maakt het niet zoveel indruk; hij zit onder de kameraden, die hem misschien nog bewonderend aankijken, om wat hij heeft durven uithalen. Maar dan luidt de bel; alles raakt in beweging, boeken en schriften worden in het kastje gestopt of in de schooltas gepakt, popelend van ongeduld stormt alles naar buiten, naar huis. En in de lege, holle klas zit de schoolblijver alleen of met een paar andere slachtoffers te luisteren naar het wegstervend schreeuwen van zijn kameraden. Dan vindt hij het toch wel taai, om een extra thema of sommen te moeten maken, terwijl de anderen vrij zijn. Natuurlijk zijn er grotere rampen in de wereld, ook in de kinderwereld, maar erg is het toch.

Weet je wat erger is?

Een bataljon gaat naar huis, eindelijk! Maar bij dat bataljon is aanvulling, d.w.z. jongens die er later bij gekomen zijn. Behalve 't begin hebben ze alles meegemaakt, grote en kleinere acties, spannende, levensgevaarlijke situaties, de eindeloze verveling op de buitenposten, het telkens uitgesteld worden van de aflossing. Natuurlijk wist de aanvulling vooruit dat ze niet met het bataljon naar huis zouden gaan. Maar dat bleef theorie, tot het met de aflossing eindelijk ernst wordt. Dan komen elke dag nieuwe verordeningen voor de thuisvaarders: ze moeten dit en dat inleveren, ze moeten daar en daarmee rekening houden, ze krijgen verlof om inkopen te doen, ze scharrelen van alles bij elkaar om mee naar huis te nemen; er worden kisten getimmerd en vertimmerd, met ijzer beslagen, met koeien van letters en allerlei nummers beschilderd; er wordt gekocht en geruild; in één woord er heerst overal een prettige gezellige vacantie-sfeer.

Maar op elk detachement zijn er een paar, die buiten al die drukte staan, de achterblijvers!

Ze kankeren niet, weten dat ze geen recht hebben om mee te gaan, maar ze

hebben meer dan ooit te verbijten. De meesten zijn met een eigen goed gevormd bataljon naar Indië gekomen, maar daar is, om militaire noodzaak, hun bataljon uit elkaar gespat; zij hebben hun kameraden vaarwel moeten zeggen om zich in een nieuw bataljon in te werken. Dat is gelukt en nu gaat dat bataljon naar huis en zij worden weer opnieuw bij anderen ingedeeld en moeten nablijven, de hemel weet hoe lang.

Natuurlijk zijn er grotere rampen in de wereld, ook in de soldatenwereld; toch is het erg, onvergelijkelijk erger dan schoolblijven.

Maar weet je wat het ergst is?

De mensen leven op aarde, door elkaar en met elkaar. Ze weten dat eens het einde komt, maar voor velen blijft dat theorie; dringt de werkelijkheid van dit komende einde zelden of nooit door.

Maar eens komt dat einde, en met dat einde de scheiding. „Wanneer dan de Mensenzoon in Zijn heerlijkheid komt en alle engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon Zijner Majesteit. En alle volkeren zullen voor Hem worden vergaderd en Hij zal ze van elkander scheiden, zoals een herder scheiding maakt tussen schapen en bokken. En de schapen zal Hij aan Zijn rechterhand plaatsen en de bokken aan Zijn linkerhand En zij (de onboetvaardigen) zullen gaan in de eeuwige straf, de rechtvaardigen in het eeuwig leven”. (Mattheus 25, 31, 46).

Elke vergelijking gaat mank, zeker vergelijkingen tussen het tijdelijke en het eeuwige. Maar als ik zo een achterblijver stil zie zitten kijken naar het inpakken van zijn kameraden, die naar huis mogen, dan vraag ik mezelf wel eens af: wat zal er in het hart van een verdoemde omgaan, als hij zijn familie, zijn kameraden — misschien zwakker dan hij, maar boetvaardig — met grenzenloze vreugde naar het eeuwig thuis ziet gaan, en zelf moet hij achterblijven en in eeuwige ballingschap en straf gaan?

De soldaat-achterblijver weet: 't is mijn schuld niet en eens komt ook mijn tijd, eens ga ik ook naar huis.

De verdoemde weet: 't is mijn eigen schuld: Christus is ook voor mij gestorven; ik had daarvan kunnen profiteren; nu is het door mijn schuld te laat en voor eeuwig te laat; ik kom nooit meer „thuis”

Nee, er is geen groter ramp denkbaar dan dat! Dat is in de alles-overtreffende trap het allerergste!

Is het niet krankzinnig, dat allerergste te zien aankomen en het niet willen voorkomen?

INHOUD

1. Een askruisje en nog wat	5
2. Over een schoon kind en vuil waswater	5
3. Daar is dan eerst het askruisje	7
4. Het kruisteken	8
5. „Plichtdoend Katholiek”	9
6. Enkel „naar de Kerk”	10
7. Waarom niet in het Hollands?	11
8. Waarom die „rare kleren” bij de H. Mis?	12
9. De Heilige Mis	13
10. Dat zit wel goed	14
11. „Alleen dat biechten...”	15
12. Tot in den treure	17
13. Nuchter blijven	18
14. De „Lekenkelk”	19
15. „Ben getroffen — stuur plaatsvervanger”	20
16. Pastoors, kapelaans, paters en ... priesters!	21
17. „Ik ben pas 14 jaar	22
18. Een foto van een foto	23
19. Van drie paarden en drie medailles	24
20. Post!	25
21. Volhouden	26 ^a

22.	Afgekeurd, en toch	27
23.	Bedienen	28
24.	Vermist	29
25.	Onbevleete ontvangenis	30
26.	Het lied van Bernadette	31
27.	Banjak aan te verdienen!	32
28.	Vaasooseisamen	33
29.	Eerste Vrijdag	34
30.	Tida taoe!	35
31.	En gi geleuft dat	37
32.	Ja, ik wil!	38
33.	Huwelijk en lectuur	40
34.	Demoblisatie	41
35.	Erg — erger — 't ergst!	42

[Handwritten signature or initials]

[Handwritten mark]

Druk H. J. Koersen en Zn.
Amsterdam — Holland